

Konstitutionsutskottets betänkande 2025/26:KU29

Offentlig förvaltning

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som behandlas i betänkandet.

Motionsyrkandena handlar om korruption, överlämnande av förvaltningsuppgifter, lokal statlig service, Justitiekanslern, länsstyrelserna, myndighetsaktivism och opinionsbildande verksamhet, digitalisering, rättstillämpning, ärendehantering m.m., statlig anställning och tjänstemannaansvar, genomförande av EU-rätten, språktolkar, myndigheters språk samt Regeringskansliets organisation.

I betänkandet finns fem reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

53 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet6

Utskottets överväganden7

 Korruption7

 Överlämnande av förvaltningsuppgifter10

 Lokal statlig service.....12

 Justitiekanslern15

 Länsstyrelserna17

 Myndighetsaktivism och opinionsbildande verksamhet21

 Digitalisering25

 Rättstillämpning, ärendehantering m.m.30

 Statlig anställning och tjänstemannaansvar36

 Genomförande av EU-rätten.....40

 Språktolkar44

 Myndigheters språk47

 Regeringskansliets organisation49

Reservationer51

 1. Korruption, punkt 1 (C).....51

 2. Lokal statlig service, punkt 3 (S, V, C, MP).....51

 3. Länsstyrelserna, punkt 5 (S)52

 4. Digitalisering, punkt 7 (S)53

 5. Digitalisering, punkt 7 (C).....54

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag55

 Motioner från allmänna motionstiden 2025/2655

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Korruption**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:100 av Josef Fransson (SD),

2025/26:247 av Johnny Svedin (SD),

2025/26:2663 av Patrik Karlson (L) och

2025/26:3581 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 33.

Reservation 1 (C)

2. **Överlämnande av förvaltningsuppgifter**

Riksdagen avslår motion

2025/26:18 av Josef Fransson (SD) yrkande 1.

3. **Lokal statlig service**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:684 av Sanne Lennström och Kristoffer Lindberg (båda S),

2025/26:1267 av Louise Thunström m.fl. (S),

2025/26:1946 av Mikael Dahlqvist (S),

2025/26:2817 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 3 och

2025/26:3721 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 17.

Reservation 2 (S, V, C, MP)

4. **Justitiekanslern**

Riksdagen avslår motion

2025/26:1839 av Isak From och Anna-Caren Säterberg (båda S)
yrkande 1.

5. **Länsstyrelserna**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:147 av Eric Palmqvist (SD),

2025/26:1967 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:2150 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:2195 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2360 av Sten Bergheden (M) och

2025/26:3721 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 12.

Reservation 3 (S)

6. **Myndighetsaktivism och opinionsbildande verksamhet**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:18 av Josef Fransson (SD) yrkande 3,

2025/26:90 av Josef Fransson (SD) yrkande 1,

2025/26:1427 av Sten Bergheden (M),

2025/26:1744 av Jan Ericson m.fl. (M) och
2025/26:3354 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M) yrkande 1.

7. Digitalisering

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2060 av Anders Ådahl (C) yrkande 1,
2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 9 och
2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 5.

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (C)

8. Rättstillämpning, ärendehantering m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1432 av Markus Selin (S),
2025/26:1631 av Jessica Rodén och Louise Thunström (båda S) yrkande 2,
2025/26:1700 av Staffan Eklöf (SD),
2025/26:1763 av Jan Ericson (M),
2025/26:2029 av Sten Bergheden (M),
2025/26:2124 av Sten Bergheden (M),
2025/26:2970 av Marlène Lund Kopparklint (M),
2025/26:2971 av Marlène Lund Kopparklint (M) och
2025/26:3128 av Magnus Berntsson (KD).

9. Statlig anställning och tjänstemannaansvar

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:365 av Michael Rubbestad (SD),
2025/26:1530 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M) yrkande 1,
2025/26:1564 av Larry Söder (KD) och
2025/26:1874 av Tomas Kronståhl m.fl. (S).

10. Genomförande av EU-rätten

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1530 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M) yrkandena 2–4 och
2025/26:2502 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M).

11. Språktolkar

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1278 av Josefin Malmqvist (M),
2025/26:2346 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och
2025/26:3037 av Malin Höglund och Crister Carlsson (båda M).

12. Myndigheters språk

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2055 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C) yrkandena 1 och 2,
2025/26:3075 av Markus Wiechel (SD) och
2025/26:3717 av Jessica Stegrud (SD) yrkande 5.

13. Regeringskansliets organisation

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1602 av Cecilia Rönn (L),
2025/26:1731 av Jan Ericson (M) och
2025/26:2165 av Sten Bergheden (M).

Stockholm den 26 mars 2026

På konstitutionsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Mats Green (M), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Oskar Svärd (M), Mauricio Rojas (L), Ulrik Nilsson (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Muharrem Demirok (C), Jan Riise (MP), Lars Englund (M), Lars Andersson (SD), Peter Hedberg (S), Camilla Brunsberg (M), Victoria Tiblom (SD) och Lena Malm (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 53 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26. Motionsyrkandena handlar om korruption, överlämnande av förvaltningsuppgifter, lokal statlig service, Justitiekanslern, länsstyrelserna, myndighetsaktivism och opinionsbildande verksamhet, digitalisering, rättstillämpning, ärendehantering m.m., statlig anställning och tjänstemannaansvar, genomförande av EU-rätten, språktolkar, myndigheters språk samt Regeringskansliets organisation.

Utskottets överväganden

Korruption

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att motverka korruption inom den offentliga förvaltningen.

Jämför reservation 1 (C).

Motionerna

Ulrika Liljeberg m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2025/26:3581 yrkande 33 ett tillkännagivande till regeringen om det särskilda behovet av stöd och vägledning för regioner och kommuner i arbetet mot korruption och infiltration.

Josef Fransson (SD) föreslår i motion 2025/26:100 att det inrättas en antikorrupsionsmyndighet under riksdagen.

I motion 2025/26:247 av Johnny Svedin (SD) föreslås ett tillkännagivande till regeringen om åtgärder för att motverka olika former av korruption inom kommunala och regionala verksamheter.

I motion 2025/26:2663 av Patrik Karlson (L) föreslås att man utreder hur det kan inrättas en oberoende myndighet med uppdrag att förebygga och bekämpa korruption inom regioner och kommuner.

Pågående arbete

Handlingsplan

Regeringen beslutade i juli 2024 om en handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan under perioden 2024–2027. Syftet med handlingsplanen är att möta flera av de utmaningar som finns när det gäller korruption och otillåten påverkan.

I handlingsplanen anförts att det inte finns någon svensk rättslig definition av begreppet korruption. Inte heller i internationell rätt, såsom den bl.a. uttrycks både i Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption och i Förenta nationernas konvention mot korruption, definieras begreppet. I stället definieras vissa handlingar som länderna som tillträtt konventionen uppmanas att kriminalisera. Korruption används i stället ofta, både internationellt och i Sverige, som ett samlingsbegrepp för att beskriva otillbörliga handlingar där någon utnyttjar sin ställning för att gynna sig själv eller andra. I svensk rätt finns en bred uppsättning regler som syftar till att motverka korruption och stärka integriteten i den offentliga förvaltningen.

Vidare anförts i handlingsplanen att i svenska och internationella experters analyser av Sverige har följande områden identifierats som särskilt viktiga i arbetet:

- effektiva åtgärder mot otillåten påverkan
- en ändamålsenlig straffrättslig lagstiftning
- en god förvaltningskultur
- ökad transparens när det finns risk för intressekonflikter
- förbättrade förutsättningar för korruptionsbekämpning i kommunsektorn
- effektiva verktyg för att motverka korruption i samband med offentliga inköp.

Uppdrag till Statskontoret

Statskontoret fick i juli 2024 i uppdrag att stödja arbetet mot korruption och otillåten påverkan i offentlig förvaltning (Fi2023/03160, Fi2023/03216, Fi2024/00096 m.fl.). Uppdraget består av tre deluppdrag. Statskontoret ska ta fram stöd för arbetet mot korruption i offentlig förvaltning och sprida information om stöden. Statskontoret ska även tillsammans med övriga deltagande myndigheter utveckla arbetet i forumet för samverkan mot korruption. Statskontoret ska därutöver följa upp utvecklingen av de statliga myndigheternas och kommunsektorns arbete mot korruption och otillåten påverkan. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 september 2027.

På Statskontorets webbplats anges att Statskontoret har utvecklat en webbutbildning om otillåten påverkan. Utbildningen ska ge offentligt anställda grundläggande kunskaper i ämnet och om vilka skador otillåten påverkan kan leda till. Genom praktiska exempel och konkreta råd ska utbildningen bidra till att stärka den offentliga förvaltningens förmåga att hantera olika former av otillåten påverkan.

Ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar

Regeringen beslutade den 1 februari 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att bl.a. se över den straffrättsliga lagstiftningen om korruption och tjänstefel med syftet att säkerställa att lagstiftningen är effektiv, ändamålsenlig och anpassad till Sveriges internationella åtaganden. Utredningen, som antog namnet Utredningen om straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel (Ju 2024:02), överlämnade den 25 juli 2025 betänkandet *Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel* (SOU 2025:87).

Den 29 januari 2026 överlämnade regeringen lagrådsremissen *Ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar* till Lagrådet. I lagrådsremissen finns ett förslag om att ett nytt gradindelat brott införs i brottsbalken, med beteckningen missbruk av offentlig ställning. Därigenom ska det straffbeläggas att vid utövandet av en offentlig tjänst eller ett offentligt uppdrag uppsåtligen i strid med lag eller annan författning vidta eller underlåta att vidta en åtgärd för att

få en otillbörlig förmån eller för att någon annan ska få en sådan förmån eller för att otillbörligt missgynna någon annan.

Regeringen har aviserat en proposition under våren 2026.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen för 2026 anför regeringen att det mot bakgrund av bl.a. den uppföljning som Statskontoret har gjort av arbetet mot korruption kan konstateras att mycket fungerar väl i myndigheternas arbete mot korruption, men att flera utmaningar kvarstår (prop. 2025/26:1 utg.omr. 2 s. 45 f.). Samtidigt har nya hot kopplade till organiserad brottslighet och otillåten påverkan vuxit fram som ställer nya krav på det förebyggande arbetet. Regeringen avser att kontinuerligt följa såväl genomförandet av åtgärderna i handlingsplanen mot korruption och otillåten påverkan som utvecklingen på området i övrigt.

Vidare anføres att regeringen fortsätter att främja det förebyggande arbetet i förvaltningen i linje med handlingsplanen, bl.a. genom ett uppdrag i Statskontorets regleringsbrev för 2025 om att ta fram en utbildning om otillåten påverkan.

I propositionen anføres också att Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) i september 2025 överlämnade en utvärdering av Sveriges arbete mot korruption och handlingsplanen mot korruption och otillåten påverkan. OECD framhåller bl.a. att Sverige har tagit steg framåt i det strategiska arbetet. För att stärka Sveriges arbete mot korruption lämnar OECD i rapporten rekommendationer på alla de områden som ingår i handlingsplanen. Flera rekommendationer rör olika former av webbutbildningar.

Rapport från Riksrevisionen

Riksrevisionen presenterade i februari 2026 granskningsrapporten Infiltration i staten – tre myndigheters arbete för att motverka illojalt beteende (RiR 2026:3).

I rapporten anføres att under senare år har flera fall av infiltration uppmärksammats i offentlig verksamhet. Mörkertalet kan vara betydande och konsekvenserna kan bli allvarliga: röjda uppgifter som gynnar grov kriminalitet, förvanskad eller förstörd information, ekonomiska oegentligheter och störningar i samhällsviktig verksamhet med höga kostnader som följd. Mot denna bakgrund har Riksrevisionen granskat hur tre myndigheter med viktiga men olika uppdrag arbetar för att motverka infiltration: Försvarets materielverk, Kammarkollegiet och Kriminalvården. Myndigheterna delar en hög exponering för risker, från säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och omfattande upphandlingar till förvaltning av betydande medel och påverkan från organiserad brottslighet. Regeringen har inlett insatser på strategisk nivå, medan Riksrevisionens granskning är inriktad mot hur myndigheterna arbetar i praktiken med att skydda sig mot infiltration.

Riksrevisionens samlade bedömning är att de granskade myndigheternas arbete för att motverka infiltration som helhet inte är effektivt. Det gäller såväl de processer som syftar till att förebygga och förhindra infiltration som de processer som syftar till att upptäcka pågående infiltration. Det innebär att det finns omfattande säkerhetsbrister som i värsta fall kan leda till allvarliga konsekvenser. Det finns likväl delar av arbetet som fungerar väl, men det finns återkommande brister i styrning, uppföljning och genomslag i verksamheten.

Riksdagen har överlämnat granskningsrapporten till regeringen, som ska lämna en skrivelse med anledning av rapporten till riksdagen senast den 17 juni 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2024 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om korruption (bet. 2023/24:KU8). Utskottet noterade att det pågick arbete mot korruption inom den statliga förvaltningen. Dessutom hade regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att se över den straffrättsliga lagstiftningen om korruption.

Senast behandlade utskottet motionsyrkanden om korruption våren 2025 (bet. 2024/25:KU23). Utskottet framhöll betydelsen av att fortlöpande arbeta för att motverka korruption, infiltration och andra oegentligheter. Utskottet noterade att det pågick ett sådant arbete inom den statliga förvaltningen. Bland annat hade regeringen tagit fram en ny handlingsplan mot korruption och otillåtet påverkande samt gett en särskild utredare i uppdrag att se över den straffrättsliga lagstiftningen om korruption. Motionsyrkandena avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla betydelsen av att motverka korruption, infiltration och andra oegentligheter inom den offentliga förvaltningen. Utskottet noterar att regeringen har tagit fram en handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan, att Statskontoret har fått i uppdrag att stödja arbetet mot korruption och otillåten påverkan i den offentliga förvaltningen och att regeringen har aviserat en proposition med förslag till ett utökat tjänstemannaansvar. Mot den bakgrunden finner inte utskottet skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena, som därför avstyrks.

Överlämnande av förvaltningsuppgifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att förvaltningsuppgifter inte ska få överlämnas till ideella och ekonomiska föreningar.

Motionen

I motion 2025/26:18 av Josef Fransson (SD) yrkande 1 föreslås att ideella och ekonomiska föreningar inte ska få ha myndighetsuppdrag. Motionären anför att i Sverige har civilsamhället och staten mer eller mindre vuxit ihop och i vissa fall har man lagt myndighetsuppdrag på ideella organisationer. Detta minskar enligt motionären möjligheterna till granskning och ansvarsutkrävande.

Gällande rätt

Överlämnande av förvaltningsuppgifter

Enligt 12 kap. 4 § regeringsformen kan förvaltningsuppgifter överlämnas åt kommuner. Förvaltningsuppgifter kan även överlämnas åt andra juridiska personer och enskilda individer. Om uppgiften innefattar myndighetsutövning får den överlämnas endast med stöd av lag.

JO:s tillsyn

I 12 § lagen (2023:499) med instruktion för Riksdagens ombudsmän (JO) anges att ombudsmännen särskilt ska se till att de som står under ombudsmännens tillsyn följer regeringsformens föreskrifter om saklighet och opartiskhet och att det inte görs intrång i enskildas grundläggande fri- och rättigheter i den offentliga verksamheten. Av 14 § framgår att under ombudsmännens tillsyn står bl.a. de som har en tjänst eller ett uppdrag som innebär myndighetsutövning, när det gäller den verksamhet som utgör myndighetsutövning.

Tidigare riksdagsbehandling

Ett motsvarande motionsyrkande behandlades av utskottet våren 2025 (bet. 2024/25:KU23). Utskottet fann inte skäl att ändra förutsättningarna för att överlämna förvaltningsuppgifter till föreningar och avstyrkte motionsyrkandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner liksom tidigare inte skäl för att ändra förutsättningarna för att överlämna förvaltningsuppgifter till föreningar. Motionsyrkandet avstyrks.

Lokal statlig service

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om lokal statlig service.
Jämför reservation 2 (S, V, C, MP).

Motionerna

Jennie Nilsson m.fl. (S) föreslår i kommittémotion 2025/26:3721 yrkande 17 ett tillkännagivande till regeringen om att etableringen av nya servicekontor ska fortsätta. Motionärerna anför att servicekontoren är mycket uppskattade med över 2,8 miljoner besök under 2024 och en kundnöjdhet på 95 procent.

I kommittémotion 2025/26:2817 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att den bör återkomma till riksdagen med förslag på hur ytterligare servicepunkter i anslutning till servicekontor ska kunna upprättas.

I motion 2025/26:684 av Sanne Lennström och Kristoffer Lindberg (båda S) föreslås att statens närvaro ska öka i hela landet. Även i motion 2025/26:1267 av Louise Thunström m.fl. (S) föreslås att statens närvaro i hela landet ska öka.

Mikael Dahlqvist (S) föreslår i motion 2025/26:1946 att man ska stärka den demokratiska infrastrukturen i hela landet. Motionären anför att en fungerande demokrati inte enbart bygger på fria val och allmän rösträtt. Den bygger också på att människor i hela landet har reella möjligheter att delta i samhällslivet, ta del av service och känna sig delaktiga. Staten bör enligt motionären ta ansvar för att alla medborgare, oavsett bostadsort och socioekonomiska förutsättningar, har likvärdig tillgång till grundläggande samhällstjänster.

Gällande rätt

Statens servicecenter ansvarar sedan den 1 juni 2019 för en samlad organisation för lokal statlig service genom statliga servicekontor. Verksamheten består av att Statens servicecenter ger service för andra statliga myndigheters räkning. För närvarande ingår Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten och Skatteverket i servicesamverkan.

Verksamheten regleras i lagen (2019:212) om viss gemensam offentlig service, där det av 1 § framgår att statliga myndigheter får ingå serviceavtal om att för varandras räkning lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda och i övrigt handlägga förvaltningsärenden.

Pågående arbete

I budgetpropositionen för 2026 anføres att Statens servicecenter har fortsatt att utveckla den lokala statliga servicen åt medborgare och företag (prop.

2025/26:1 utg.omr. 2 s. 50 f.) Vid utgången av 2024 omfattade verksamheten 148 servicekontor, med totalt 907 medarbetare inom verksamhetsområdet. Under året hade servicekontoren ca 2,8 miljoner besökare, vilket var något högre än antalet besök 2023. Servicekontoren hanterade under året drygt 3,3 miljoner ärenden för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten och Skatteverket, vilket var en ökning med 4 procent jämfört med 2023. Antalet ärenden var något högre än antalet besök, eftersom en besökare kan ha fler än ett ärende per besök. Styckkostnaderna per besök och ärende mellan 2023 och 2024 minskade med 3 respektive 4 procent. Under 2024 genomförde Statens servicecenter kundundersökningar på 30 av servicekontoren. Myndigheten uppnådde ett nöjd-kund-index om 93 av 100 när de genomfördes på ett begränsat antal kontor under en avgränsad tidsperiod.

Av budgetpropositionen framgår att Statens servicecenter och Migrationsverket har lämnat in en gemensam hemställan om ändring i förordningen (2019:214) om viss gemensam offentlig service. För att förtydliga de rättsliga förutsättningarna för samverkan samt möjliggöra en ändamålsenlig utveckling av de statliga servicekontoren och deras tjänsteutbud föreslår myndigheterna bl.a. att ett generellt mandat att utföra enklare förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning ska införas i förordningen. Regeringen beslutade den 4 september 2025 om ändring i förordningen om viss gemensam offentlig service.

I budgetpropositionen anføres vidare att regeringen i budgetpropositionen för 2025 aviserade en minskning av Statens servicecenters anslag och att myndigheten i högre grad skulle få bestämmanderätt över frågan om var servicekontoren skulle etableras. Mot denna bakgrund gav regeringen Statens servicecenter i uppdrag att redovisa en plan för en ny organisering av servicekontorsnätet. Statens servicecenter lämnade i januari 2025 en delredovisning av uppdraget där myndigheten redogör för utgångspunkter och principer för organiseringen. Av delredovisningen framgår att myndigheten preliminärt bedömer att besparingen kommer att innebära att 35 servicekontor behöver avvecklas under 2025–2027.

Regeringen bedömde i budgetpropositionen att de åtgärder som Statens servicecenter har vidtagit och avser att vidta för att åstadkomma ett mer kostnadseffektivt servicekontorsnät är angelägna och regeringen ser positivt på att styckkostnaderna per besök och ärende sjönk 2024 jämfört med 2023 (s. 63). Myndighetens kundundersökningar tyder samtidigt på att den service som erbjuds vid kontor fortsatt håller mycket hög kvalitet. De steg som tagits mot en långsiktig servicesamverkan mellan Statens servicecenter och Migrationsverket ökar möjligheten att utnyttja statens samlade resurser på ett mer effektivt sätt, samtidigt som enskildas kontakter med statliga myndigheter kan underlättas.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade våren 2022 motionsyrkanden om lokal service (bet. 2021/22:KU27). Utskottet anförde följande:

Utskottet noterar att det pågår arbete för att förbättra den lokala servicen. I likhet med regeringen anser utskottet att en fortsatt utveckling av den statliga närvaron och servicen i hela landet är viktig för att upprätthålla legitimitet och förtroende för statsförvaltningen. Ett sätt att öka servicen till medborgarna är ökad samverkan mellan kommuner och Statens servicecenter som kan inrätta samordnade servicekontor och servicepunkter. Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter att arbeta för att förbättra tillgängligheten till den statliga servicen i hela landet och utveckla servicekontorsorganisationen. Vidare noterar utskottet att Statens servicecenter har i uppdrag att inrätta minst 28 nya kontor och att förslaget om bl.a. mobila servicekontor och ett utökat serviceutbud från ytterligare myndigheter bereds inom Regeringskansliet. Utskottet avser att följa frågorna. Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena. Motionsyrkandena avstyrks.

Utskottet behandlade även våren 2023 motionsyrkanden om lokal statlig service (bet. 2022/23:KU24). Utskottet noterade att det pågick arbete för att förbättra den lokala servicen. Liksom tidigare ansåg utskottet att en fortsatt utveckling av den statliga närvaron och servicen i hela landet var viktig för att upprätthålla legitimitet och förtroende för statsförvaltningen. Utskottet förutsatte att regeringen skulle fortsätta att arbeta för att förbättra tillgängligheten till den statliga servicen i hela landet och utveckla servicekontorsorganisationen. Mot denna bakgrund ansåg utskottet att det inte fanns skäl för riksdagen att ta några initiativ med anledning av förslagen i motionerna.

Senast våren 2025 behandlade utskottet motionsyrkanden om lokal statlig service (bet. 2024/25:KU23). Utskottet anförde följande:

Utskottet anser att statlig närvaro och tillgång till offentlig service i hela landet är viktigt för att förenkla för enskilda och öka medborgarnytan. Utvecklingen av digitala tjänster inom förvaltningen kan bidra till att ge bättre service till medborgarna.

Utskottet förutsätter liksom tidigare att regeringen fortsätter att arbeta för att förbättra tillgängligheten till den offentliga servicen i hela landet. Utskottet noterar att regeringen har gett Statens servicecenter i uppdrag att redovisa hur myndigheten framöver avser att organisera den verksamhet som bedrivs vid dess servicekontor. Utskottet anser att det arbete som pågår för att utveckla Statens servicecenters verksamhet med servicekontor och göra verksamheten mer kostnadseffektiv inte bör föregripas.

Sammantaget finner inte utskottet skäl att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena. Yrkandena avstyrks.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet reserverade sig.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att statlig närvaro och tillgång till offentlig service i hela landet är viktigt för att förenkla för enskilda och öka medborgarnyttan. Utvecklingen av digitala tjänster inom förvaltningen kan bidra till att ge bättre service till medborgarna.

Utskottet noterar att regeringen har bedömt att de åtgärder som Statens servicecenter har vidtagit och avser att vidta för att åstadkomma ett mer kostnadseffektivt servicekontorsnät är angelägna. Samtidigt har den service som erbjuds vid kontor fortsatt att vara av en mycket hög kvalitet. De steg som tagits mot en långsiktig servicesamverkan mellan Statens servicecenter och Migrationsverket ökar möjligheten att utnyttja statens samlade resurser på ett mer effektivt sätt, samtidigt som enskildas kontakter med statliga myndigheter kan underlättas.

Utskottet förutsätter att regeringen även fortsättningsvis kommer att arbeta för att utveckla Statens servicecenters verksamhet med servicekontor samtidigt som verksamheten även i fortsättningen är kostnadseffektiv.

Sammantaget finner inte utskottet skäl att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena, som därför avstyrks.

Justitiekanslern

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om ökade resurser till Justitiekanslern.

Motionen

I motion 2025/26:1839 av Isak From och Anna-Caren Säterberg (båda S) föreslås en översyn av Justitiekanslerns resurser. I motionen anförts att de rättsliga processerna i fråga om samers rätt till jakt och fiske är kostsamma för staten. Vidare anför motionärerna att Justitiekanslern inte är rustad för att ta det initiativ och engagemang som krävs i sådana långa juridiska processer.

Gällande rätt

Av lagen (1975:1339) om justitiekanslerns tillsyn framgår att Justitiekanslern har tillsyn över att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden.

I 2 § förordningen (1975:1345) med instruktion för Justitiekanslern anges att Justitiekanslern under regeringen ska bevaka statens rätt. I mål som rör statens rätt ska han eller hon, om inte någon annan myndighet ska sköta denna uppgift, föra eller låta föra statens talan. Även om uppgiften att företräda staten vid eller utanför domstolen ska skötas av en annan myndighet än Justitiekanslern, får Justitiekanslern i en tvist som prövas eller kan bli föremål för prövning av en allmän domstol överta uppgiften från myndigheten att

bevaka statens rätt. Justitiekanslern ska bistå regeringen med råd och utredningar i juridiska angelägenheter.

Pågående arbete

I budgetpropositionen för 2026 föreslog regeringen att anslaget för Justitiekanslern skulle ökas med 2 500 000 kronor för att stärka myndighetens förmåga att hantera den fortsatt ökade mängden och komplicerade rättegångar där Justitiekanslern företräder staten (prop. 2025/26:1 utg.omr. 1 s. 75).

Den 27 augusti 2025 svarade justitieminister Gunnar Strömmer (M) på en skriftlig fråga om Justitiekanslerns resurser (fr. 2024/25:1354).

I svaret anfördes följande.

Isak From har frågat mig om jag och regeringen avser att ta några initiativ så att Justitiekanslern har de resurser som krävs för att hävda svensk lag så att frågan om jakt- och fiskerättigheterna på statens mark kan få en långsiktig politisk lösning.

Regeringen följer kontinuerligt myndigheternas verksamhet och ekonomi. Detta görs bland annat genom myndigheternas årsredovisningar och dialoger med myndigheternas ledning. Myndigheternas ekonomiska prognoser följs återkommande upp under året.

Regeringen har prioriterat att tillföra Justitiekanslern ökade medel för att stärka kapaciteten att möta det ökade ärendeflödet och komplexiteten i de rättegångar där Justitiekanslern företräder staten. För 2025 uppgår myndighetens förvaltningsanslag för kärnverksamheten till cirka 73 miljoner kronor, jämfört med cirka 56 miljoner kronor när regeringen tillträdde 2022. Anslagsökningen mellan 2022–2025 motsvarar cirka 30 procent.

Justitiekanslerns uppgifter har stor betydelse för medborgarnas förtroende för rättsväsendet och myndigheterna i stort. Regeringen kommer fortsatt följa myndighetens arbete och förutsättningar för att utföra sina uppgifter.

Utskottets ställningstagande

Justitiekanslerns anslag har ökats för att stärka myndighetens förmåga att hantera den fortsatt ökade mängden och komplicerade rättegångar där myndigheten företräder staten. Därmed finner inte utskottet skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionen, som avstyrks.

Länsstyrelserna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om länsstyrelsernas verksamhet.
Jämför reservation 3 (S).

Motionerna

Jennie Nilsson m.fl. (S) föreslår i kommittémotion 2025/26:3721 yrkande 12 ett tillkännagivande till regeringen om att länsstyrelsernas uppdrag att samordna statens myndigheter måste kompletteras med motsvarande uppdrag för berörda myndigheter.

I motion 2025/26:147 av Eric Palmqvist (SD) föreslås att riksdagsledamöterna ska ges möjlighet att boka "ledamotsrum" hos den egna valkretsens länsstyrelse.

Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslår i motion 2025/26:1967 att man ser över möjligheten att helt ta bort åldersgränsen när ett nytt eller förlängt beslut om uppdrag som landshövding fattas.

I motion 2025/26:2150 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslås att man ska se över möjligheten att låta kommuner och aktörer som har kontakt med länsstyrelserna göra en utvärdering av kunskap, bemötande och handläggning.

Sten Bergheden (M) föreslår i motionerna 2025/26:2195 och 2025/26:2360 att man gör en översyn av länsstyrelsernas verksamhet och ser om det är möjligt att helt avveckla länsstyrelserna på sikt.

Gällande rätt

I förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion anges att det i varje län finns en länsstyrelse som ansvarar för den statliga förvaltningen i länet, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret för särskilda förvaltningsuppgifter. Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom sitt ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Tidigare arbete

Riksrevisionen har granskat regeringens styrning av länsstyrelserna. Resultatet av granskningen publicerades i granskningsrapporten Vanans makt – regeringens styrning av länsstyrelserna (RiR 2019:2).

Sammanfattningsvis bedömde Riksrevisionen att styrningen var otydlig eftersom den var svår att överblicka. För att få fram en helhetsbild krävdes en genomgång av en mängd olika källor. Det var inte heller tydligt vad som var prioriterade frågor för länsstyrelserna och vilken roll de skulle ha i

statsförvaltningen. Riksrevisionen anförde att styrningen helt enkelt var så omfattande och detaljerad att det var svårt för länsstyrelserna att avläsa regeringens intentioner. Det var också svårt att hitta någon tydlig logik eller systematik i hur sammansättningen av länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag ser ut.

Vidare anfördes att det inte fanns några tydliga gränser för vilka uppgifter och uppdrag som länsstyrelserna skulle eller borde ansvara för. Det fanns inga kriterier för när uppgifter och uppdrag skulle hanteras av länsstyrelserna respektive centrala myndigheter. Det var en fråga som avgjordes från fall till fall inom respektive departement. När nya uppgifter tilldelades länsstyrelserna gjorde Regeringskansliet ingen analys av länsstyrelsernas samlade uppdrag och roll.

Utskottet behandlade regeringens skrivelse med anledning av granskningen i betänkande 2019/20:KU2.

Utskottet anförde i sitt ställningstagande bl.a. följande:

Riksrevisionens granskning visar även att det inte finns några dokumenterade kriterier för när uppgifter och uppdrag ska ges till länsstyrelserna eller till andra myndigheter. Det är en fråga som avgörs från fall till fall. Utskottet anser att regeringen i sin styrning av länsstyrelserna tydligare bör ange vilka frågor som är prioriterade för länsstyrelserna och vilken roll länsstyrelserna ska ha i statsförvaltningen. Utskottet vill även framhålla värdet av att det inom Regeringskansliet finns en samlad bild av länsstyrelsernas uppdrag för att möjliggöra en ändamålsenlig styrning och uppföljning av verksamheten.

Av förordningen med länsstyrelseinstruktion framgår att länsstyrelserna ska verka för att nationella mål får genomslag i länet, samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar, och utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande samt inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser. Utskottet vill betona att de berörda statliga myndigheterna behöver samarbeta med länsstyrelserna. Det är en förutsättning för att länsstyrelserna ska kunna fullgöra sitt uppdrag som samordnare.

Pågående arbete

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen för 2026 anför regeringen att länsstyrelserna säkerställer en statlig regional delaktighet i länens utveckling och företräder staten på regional nivå inom flera områden som är av vikt för den regionala utvecklingen (prop. 2025/26:1 utg.omr. 1 s. 49 f.). Länsstyrelserna ska verka för att nationella mål ska kunna nås på regional nivå, samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Regeringen avser att fortsätta utveckla styrningen av länsstyrelserna utifrån följande utvecklingsområden:

- Länsstyrelsernas roll på regional nivå ska vara tydlig och möjliggöra att de i sin verksamhet främjar tillväxt och balanserar olika samhällsintressen.
- Länsstyrelserna ska ha en effektiv och förtroendeingivande handläggning.

- Den samlade styrningen och finansieringen av länsstyrelserna ska skapa förutsättningar för en effektiv och ändamålsenlig verksamhet.

Vidare anføres att regeringen avser att fortsätta att arbeta för att länsstyrelserna i sin verksamhet har förutsättningar att balansera olika samhällsintressen och därigenom bidra till tillväxt och en hållbar omställning i hela landet. I juli 2024 fick en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på hur den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken ska inriktas och utformas för att stärka möjligheterna att uppnå målen för dessa områden (dir. 2024:69). Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 juni 2026. Utredaren ska bl.a. lämna förslag på hur regeringen kan styra och organisera den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken på ett sätt som innebär att länsstyrelsernas möjligheter att inom sin verksamhet även beakta ett tillväxtorienterat perspektiv kan stärkas.

Det anføres i budgetpropositionen också att länsstyrelserna har en viktig roll att inom sitt ansvarsområde samordna statliga myndigheters insatser och främja samverkan mellan aktörer på olika förvaltningsnivåer. Regeringen har i propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt uttalat att länsstyrelserna ska vara statens primära kontaktlänk gentemot kommunerna (prop. 2009/10:175 s. 78). Det är viktigt att regeringens styrning skapar förutsättningar för att länsstyrelsernas samverkan och dialog med kommuner och regioner ska vara väl fungerande och ändamålsenlig.

Länsstyrelsernas roll på regional nivå ska vara tydlig. Regeringen ser över om länsstyrelsernas breda uppdrag bör avgränsas och arbetsuppgifter renodlas mellan länsstyrelserna och andra myndigheter. Omprövning av uppgifter och uppdrag som länsstyrelserna ska ansvara för bör ske med vägledning av de principer som redovisades i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 1 avsnitt 10.5). Regeringen bedömer vidare att koncentration av vissa verksamheter till ett färre antal länsstyrelser som huvudregel ska utgå från den geografiska struktur som följer av förordningen om vissa förvaltningsmyndigheters regionala indelning för att bidra till en högre grad av tydlighet och enhetlighet i statens regionala indelning.

För att upprätthålla allmänhetens förtroende, förenkla för företag och främja tillväxt i hela landet behöver länsstyrelserna enligt regeringen utforma sin myndighetsutövning på ett sätt som medför effektiva och smidiga processer för enskilda. För att motverka omotiverade regionala skillnader och utveckla förutsättningarna för en rättssäker myndighetsutövning, samt öka effektiviseringsvinsterna inom verksamheterna, behöver länsstyrelserna fortsätta att arbeta för en ökad samverkan sinsemellan. Bland annat bör arbetet med att skapa en mer enhetlig tillsyns- och prövningsverksamhet fortsätta. Den statliga värdegrunden ger förutsättningar för en effektiv och rättssäker statsförvaltning. Regeringen kommer därför att fortsätta att följa hur länsstyrelserna utvecklar sitt arbete för en god förvaltningskultur.

Koncentration av viss länsstyrelseverksamhet

Regeringen gav i mars 2023 Statskontoret i uppdrag att ta fram underlag för att anpassa den ansvarsfördelning som innebär att sju länsstyrelser ansvarar för vissa verksamheter i fler län än det egna. Ändringarna skulle medföra att länsstyrelserna i Norrbottens, Skåne, Stockholms, Västra Götalands, Örebro och Östergötlands län ansvarar för dessa verksamheter.

Statskontoret överlämnade i september 2023 rapporten Koncentration av viss länsstyrelseverksamhet (2023:14). I rapporten anförts att koncentrationen berör ett tiotal verksamheter hos länsstyrelserna, exempelvis pantlåneverksamhet och begravningsfrågor. Statskontoret skulle också föreslå ytterligare verksamheter hos länsstyrelserna som kan koncentreras till samma sex länsstyrelser. Regeringens syfte med att koncentrera fler verksamheter är att länsstyrelserna ska kunna bedriva dem mer effektivt och använda resurserna bättre. Statskontoret föreslog i rapporten att regeringen koncentrerar ytterligare fem verksamheter:

- godkännande av skyddsvakter
- deponering av hyra och arrende enligt jordabalken
- auktorisering av skrotare
- avveckling av stadgad åborätt och landgille
- individärenden.

Regeringen har överlämnat proposition 2025/26:176 Koncentration av viss länsstyrelseverksamhet till riksdagen.

Tidigare riksdagsbehandling

Som framgår ovan behandlade utskottet i betänkande 2019/20:KU2 Riksrevisionens granskning av regeringens styrning av länsstyrelserna.

Våren 2023 avstyrkte utskottet en motion om att göra en översyn av länsstyrelsernas verksamhet (bet. 2022/23:24). Utskottet noterade att regeringen i mars 2023 hade beslutat att ge Statskontoret i uppdrag att utreda ändrad ansvarsfördelning för viss länsstyrelseverksamhet och fann inte skäl för riksdagen att ta något initiativ i frågan. Ett likadant yrkande avstyrktes av utskottet våren 2024 efter förenklad beredning (bet. 2023/24:KU8).

Senast våren 2025 behandlade utskottet liknande motionsyrkanden (bet. 2024/25:KU23). Utskottet fann inte skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena, som avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Länsstyrelserna har en viktig roll att inom sitt ansvarsområde samordna statliga myndigheters insatser och främja samverkan mellan aktörer på olika förvaltningsnivåer. Det är därför viktigt att regeringens styrning skapar förutsättningar för länsstyrelsernas samverkan och dialog med kommuner och regioner att vara väl fungerande och ändamålsenlig.

Utskottet noterar att regeringen avser att fortsätta att utveckla styrningen av länsstyrelserna utifrån ett antal utvecklingsområden, bl.a. länsstyrelsernas roll på regional nivå. Länsstyrelsernas roll på regional nivå ska vara tydlig. Vidare noterar utskottet att regeringen ser över om länsstyrelsernas breda uppdrag bör avgränsas och om arbetsuppgifter bör renodlas mellan länsstyrelserna och andra myndigheter.

Liksom tidigare betonar utskottet att de berörda statliga myndigheterna behöver samarbeta med länsstyrelserna. Det är en förutsättning för att länsstyrelserna ska kunna fullgöra sitt uppdrag som samordnare. Utskottet förutsätter att regeringen beaktar detta i samband med utvecklingen av styrningen av länsstyrelserna.

Därmed finner utskottet inte skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av de olika förslagen i motionerna. Motionsyrkandena om länsstyrelsernas verksamhet avstyrks därför.

Myndighetsaktivism och opinionsbildande verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om myndighetsaktivism och opinionsbildande verksamhet.

Motionerna

I motion 2025/26:18 av Josef Fransson (SD) yrkande 3 föreslås att offentligfinansierade verksamheter inte ska tillåtas köpa tjänster, certifieringar och liknande av ideella föreningar som helt eller delvis producerar ideologi och propaganda.

Josef Fransson (SD) föreslår i motion 2025/26:90 yrkande 1 att man inför ett regelverk för att förhindra att myndigheter används för partipolitisk opinionsbildning.

I motion 2025/26:1427 av Sten Bergheden (M) föreslås att styrningen av statliga myndigheter, verk och bolag ska förtydligas för att motverka att partipolitisk kommunikation och försök till politisk påverkan förmedlas av dessa institutioner.

Jan Ericson m.fl. (M) föreslår i motion 2025/26:1744 att man överväger att i lag föreskriva att myndigheter inte får ägna sig åt ren opinionsbildning.

I motion 2025/26:3354 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M) yrkande 1 föreslås att regeringen ser över myndigheternas regleringsbrev för att säkerställa att myndigheterna ägnar sig åt myndighetsutövning och inte politisk opinionsbildning.

Gällande rätt m.m.

Regeringsformen

I 1 kap. 1 § tredje stycket regeringsformen anges att den offentliga makten utövas under lagarna.

Enligt 1 kap. 9 § regeringsformen gäller att domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt vara sakliga och opartiska.

Förvaltningslagen

I 5 § förvaltningslagen (2017:900) anges bl.a. att en myndighet endast får vidta åtgärder som har stöd i rättsordningen. I sin verksamhet ska myndigheten vara saklig och opartisk.

I förarbetena anförs att legalitetsprincipen är av central betydelse inom förvaltningsrätten eftersom kravet på författningsstöd bildar utgångspunkt för myndigheternas verksamhet såväl när det gäller att handlägga ärenden och besluta i dessa som i fråga om annan verksamhet som en myndighet bedriver (prop. 2016/17:180 s. 58 f.). Vidare anförs att Förvaltningsrättsutredningen med en praxisgenomgång har belyst att det i viss utsträckning förekommer att förvaltningsbeslut som överklagats till allmän förvaltningsdomstol upphävs av domstolen med hänvisning till att det nödvändiga författningsstödet för åtgärden har saknats (se SOU 2010:29 s. 145–146). I propositionen anförs att detta dock inte betyder att myndigheterna har utövat sin offentliga makt helt utan hänsyn till gällande rätt. Normalt får det i stället antas vara fråga om en felaktig tolkning av tillämpliga – och kanske ibland oklara – bestämmelser. I vissa situationer blir gränsen mellan oriktig tillämpning av rättsregler och avsaknaden av författningsstöd också flytande. Utredningens praxisgenomgång ger en klar indikation på att myndigheterna inte alltid i tillräcklig utsträckning tar reda på om att de har stöd i rättsordningen för sina åtgärder. Utvecklingen från en mer klassisk förvaltning mot en förvaltning med ökade inslag av informationsuppgifter och mer kundrelaterade aktiviteter, t.ex. i form av olika digitala självbetjäningstjänster, har också inneburit ökade risker i detta avseende. Det är därför enligt propositionen angeläget att ge en klar signal om att all offentlig verksamhet, oavsett dess karaktär, ytterst måste grundas på skrivna regler i rättsordningen (prop. 1973:90 s. 397). Skiljelinjen mellan privaträttsliga subjekts principiella rätt till ett fritt agerande och myndigheternas skyldighet att fullgöra bestämda uppgifter i det allmännas tjänst bör alltså tydligt markeras.

Den förvaltningspolitiska propositionen

I proposition 2009/10:175 bedömde regeringen att det inte bör vara en uppgift för en myndighet att bedriva opinionsbildning eller företräda särintressen inom sitt verksamhetsområde (s. 38 f.). Informationsverksamheten bör enligt

regeringen ligga inom ramen för myndigheternas instruktionsenliga uppgifter eller särskilda regeringsuppdrag. Vidare ansåg regeringen att när myndigheten har informationsuppgifter som ska påverka människors attityder eller beteenden bör informationsinsatserna prövas särskilt noggrant av myndigheten. För att förtydliga och avgränsa myndigheternas informationsuppgifter bedömde regeringen att berörda myndigheters instruktioner borde ses över.

Av propositionen framgår att Förvaltningskommittén hade definierat opinionsbildning som externa informationsaktiviteter riktade mot allmänheten i syfte att aktivt påverka dess kunskaper, attityder och beteenden i en avsedd riktning. Regeringen ansåg inte att det var relevant att använda begreppet opinionsbildning för den sakliga och opartiska information som myndigheterna enligt sina uppdrag ska tillhandahålla och sprida. Regeringen ansåg att myndigheter bör få använda information i sin verksamhetsutövning som ett medel för att påverka kunskaper, attityder och beteenden, under förutsättning att informationen är saklig och opartisk och att insatsen ligger inom ramen för myndighetens uppgifter och inte står i konflikt med någon annan uppgift eller roll som myndigheten har. Utformningen av informationsinsatser som har som uttalat syfte att påverka attityder och beteenden borde dock enligt regeringen prövas noggrant av myndigheten.

Regeringen ansåg däremot inte att det är en uppgift för en myndighet att bedriva opinionsbildning som innebär att myndigheten tar ställning för den ena eller andra sidan i en partipolitiskt kontroversiell fråga i syfte att påverka riksdagen eller regeringen. I kravet på saklighet och opartiskhet ligger att myndigheten inte ska företräda och bedriva lobbning för särintressen inom sitt verksamhetsområde. Det är däremot enligt propositionen viktigt att myndigheten i den allmänna debatten kan bidra med saklig information som kan förbättra underlaget för politiska ställningstaganden.

Regeringen ansåg att det är av största vikt att myndigheternas information präglas av det som Förvaltningskommittén benämnde god förvaltningssed och som bl.a. innebär att en försiktighetsprincip bör tillämpas vid val av form för opinionsbildande verksamhet. Regeringen bedömde också att myndighetschefernas och de anställdas omdöme är av avgörande betydelse.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade motionsyrkanden om opinionsbildande myndigheter våren 2011 (bet. 2010/11:KU23). Utskottet delade regeringens bedömning att det är av största vikt att myndigheternas information präglas av det som Förvaltningskommittén benämnde god förvaltningssed och som bl.a. innebär att en försiktighetsprincip bör iakttas vid valet av form för opinionsbildande verksamhet. Utskottet ansåg att frågor om bl.a. myndigheters verksamhet främst är regeringens uppgift att ta ställning till. Även våren 2013 avstyrkte utskottet motioner om opinionsbildande myndigheter med samma motivering. Våren 2016 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om antalet myndigheter och

opinionsbildande myndigheter (bet. 2015/16:KU17). Utskottet framhöll återigen att det är av största vikt att myndigheternas information präglas av det som Förvaltningskommittén benämnde god förvaltningssed.

Våren 2018 vidhöll utskottet sitt tidigare ställningstagande och avstyrkte motioner om opinionsbildande verksamhet vid myndigheter (bet. 2017/18:KU37). Utskottet var inte heller berett att ta något initiativ till ett tillkännagivande om ett förbud mot att använda statliga medel för att bedriva opinionsbildande verksamhet gentemot svenska beslutsfattare. Även våren 2019 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om myndigheters opinionsbildande verksamhet (bet. 2018/19:KU28). Utskottet ansåg att det är av största vikt att myndigheternas information präglas av det som Förvaltningskommittén benämnde god förvaltningssed och som bl.a. innebär att en försiktighetsprincip bör iakttas vid valet av form för opinionsbildande verksamhet. Utskottet fann inte skäl att ta något initiativ i fråga om opinionsbildande verksamhet vid myndigheter. Inte heller var utskottet berett att ta något initiativ i fråga om ett förbud mot att använda statliga medel för att bedriva sådan verksamhet. Våren 2021 avstyrktes motsvarande motionsyrkanden efter förenklad beredning (bet. 2020/21:KU22).

Våren 2022 behandlade också utskottet motionsyrkanden om opinionsbildande verksamhet (bet. 2021/22:KU27). Utskottet anförde följande:

Enligt 1 kap. 9 § regeringsformen ska domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och opartiskhet. Legalitetsprincipen är också central för myndigheternas verksamhet. Den innebär att all offentlig verksamhet, oavsett dess karaktär, ytterst måste grundas på skrivna regler i rättsordningen (prop. 1973:90 s. 397).

Utskottet vill mot bakgrund av detta framhålla att myndigheternas information till allmänheten eller i andra sammanhang alltid måste vara saklig och opartisk. Detta kan innebära att vissa uttryck som vid informationsgivning är önskvärda från kommunikativ synpunkt får träda tillbaka för kravet på en allsidig belysning av en fråga som motsvarar dess komplexitet.

Vidare vill utskottet framhålla att myndigheternas informationsverksamhet måste ligga inom ramen för myndigheternas instruktionsenliga uppgifter eller särskilda regeringsuppdrag.

Utskottet finner inte skäl att ta något initiativ med anledning av förslagen i motionerna. Motionsyrkandena avstyrks.

Våren 2023 vidhöll utskottet sitt tidigare ställningstagande när det gällde liknande motionsyrkanden (bet. 2022/23:KU24). Året därpå avstyrkte utskottet motsvarande motionsyrkanden efter förenklad beredning (bet. 2023/24:KU8).

Senast våren 2025 behandlade utskottet motsvarande motionsyrkanden (bet. 2024/25:KU23). Utskottet vidhöll sitt tidigare ställningstagande och avstyrkte motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet betonar att legalitetsprincipen är av central betydelse för myndigheternas verksamhet. Legalitetsprincipen innebär att myndigheternas verksamhet måste ha stöd i någon av de källor som tillsammans bildar rättsordningen. Dessutom ska myndigheterna i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och opartiskhet.

Utskottet vill mot bakgrund av detta framhålla att myndigheternas information till allmänheten eller i andra sammanhang alltid måste vara saklig och opartisk. Som utskottet tidigare framhållit kan detta innebära att vissa uttryck som vid informationsgivning är önskvärda från kommunikativ synpunkt får träda tillbaka för kravet på en allsidig belysning av en fråga som motsvarar dess komplexitet.

Vidare vill utskottet betona att myndigheternas informationsverksamhet måste ligga inom ramen för deras instruktionsenliga uppgifter eller särskilda regeringsuppdrag.

Därmed finner utskottet inte skäl att ta något initiativ med anledning av förslagen i motionerna. Motionsyrkandena avstyrks.

Digitalisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om digitalisering.
Jämför reservation 4 (S) och 5 (C).

Motionerna

Aylin Nouri m.fl. (S) föreslår i kommittémotion 2025/26:3652 yrkande 5 att man genomför digitaliseringsutredningens förslag om att statliga myndigheter, kommuner och regioner ska vara skyldiga att skicka myndighetspost digitalt till enskilda som har en digital brevlåda.

I kommittémotion 2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 9 föreslås att offentliga tjänster ska kunna hanteras digitalt.

Anders Ådahl (C) föreslår i motion 2025/26:2060 yrkande 1 att man utreder hur laglighetsprövning kan användas för automatiserade beslutssystem i offentlig sektor.

Gällande rätt m.m.

Förvaltningslagen

I 6 § förvaltningslagen (2017:900) anges att en myndighet ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Enligt 7 § ska en myndighet vara tillgänglig för kontakter med enskilda och informera allmänheten om hur och när man kan kontakta myndigheten.

Enligt 28 § förvaltningslagen kan ett beslut fattas av en befattningshavare ensam eller av flera gemensamt eller automatiserat.

I förarbetena anförs att 7 § förvaltningslagen innebär att myndigheterna ska vara tillgängliga för allmänheten i så stor utsträckning som möjligt (prop. 2016/17:180 s. 292). Kravet på tillgänglighet är inte begränsat till enbart vissa former av kontakter som t.ex. besök, telefonsamtal, e-post eller en digital tjänst på myndighetens webbplats. Bestämmelsen ska dock inte tolkas alltför vidsträckt. En myndighet avgör t.ex. själv i vilken utsträckning tillgänglighet via sociala medier är lämplig och till nytta för myndighetens verksamhet ur ett medborgarperspektiv. Vidare anförs i propositionen att regleringen bör vara neutral i förhållande till den omfattande och kontinuerligt ökande digitala förvaltningen (s. 70). Ett allmänt formulerat krav om tillgänglighet främjar enligt propositionen en snabbare utveckling av god förvaltningssed på området, eftersom man inte låser sig vid de varianter som nu förekommer utan öppnar för nya lösningar när det gäller digitala kommunikationsformer.

När det gäller automatiserat beslutsfattande anförs att det också finns anledning att i lagen tydliggöra att förvaltningsbeslut kan fattas på automatiserad väg (prop. 2016/17:180 s. 179 f.). Regeringen konstaterar att automatisering av beslut under senare år har kommit att bli en allt vanligare företeelse inom delar av den förvaltning som hanterar ett mycket stort antal ärenden årligen, t.ex. i Försäkringskassans verksamhet. Genom att det i lagen slås fast att beslut kan fattas automatiserat tydliggörs det att det inte behövs en reglering i en specialförfattning för att en myndighet ska kunna använda denna beslutsform. Regleringen skapar därmed också enligt propositionen bättre förutsättningar för en fortsatt utveckling av den digitala förvaltningen.

Digitaliseringspolitiken

Målet för digitaliseringspolitiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter (prop. 2011/12:1 utg.omr. 22, bet. 2011/12:TU1, rskr. 2011/12:87). Under detta mål finns följande två delmål:

- Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband (prop. 2009/10:193, bet. 2009/10:TU18, rskr. 2009/10:297).
- Elektroniska kommunikationer ska vara effektiva, säkra och robusta samt tillgodose användarnas behov. Elektroniska kommunikationer ska i första hand tillhandahållas genom en väl fungerande marknad, men staten ska ha ett ansvar på områden där allmänna intressen inte enbart kan tillgodoses av marknaden (prop. 2014/15:1 utg.omr. 22, bet. 2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86).

Tidigare utredning

Digitaliseringsrättsutredningen

Regeringen beslutade i november 2016 ge i uppdrag åt en särskild utredare att kartlägga och analysera i vilken utsträckning det förekommer lagstiftning som i onödan försvårar digital utveckling och samverkan inom den offentliga förvaltningen.

Utredningen som tog sig namnet Digitaliseringsrättsutredningen överlämnade i mars 2018 betänkandet Juridik som stöd för förvaltningens digitalisering (SOU 2018:25).

Utredningen föreslog en ny och anpassad reglering av digital kommunikation i förvaltningslagen (2017:900). Syftet var att stärka kraven på att förvaltningen ska vara digitalt tillgänglig på det sätt som allmänheten förväntar sig, samtidigt som tilliten till digitala förfaranden skulle stärkas med klara regler om hur sådan kommunikation förväntas gå till. Förslagen innehöll en ny huvudregel om att myndigheter ska vara skyldiga att tillhandahålla, och på lämpligt sätt anvisa, en eller flera digitala mottagningsfunktioner dit handlingar kan förmedlas. För att säkerställa en lämplig balans mellan intressen av bl.a. effektivitet och säkerhet föreslogs att huvudregeln inte skulle tillämpas om det var olämpligt av säkerhetsskäl eller av andra skäl. Ytterligare anpassningar av förvaltningens kommunikation föreslogs också för att skapa tillit till förvaltningens digitala förfaranden. Det gällde regler om ankomstdag för handlingar som förmedlas digitalt till förvaltningen och om underrättelser om ankomst. Utredningen föreslog också en ny huvudregel om att förvaltningens kommunikation till enskilda ska vara digital, om det inte är olämpligt av säkerhetsskäl eller av andra skäl. Enskilda ska också kunna meddela att de inte önskar ta emot skriftliga underrättelser eller andra handlingar från myndigheten i digital form.

Regeringen har avskrivit ärendet om utredningens betänkande.

Pågående arbete

Utredningen om digital post

Regeringen beslutade i oktober 2020 att tillkalla en särskild utredare med uppgift att utreda möjliga finansieringsmodeller för den samhällsomfattande posttjänsten. Regeringen beslutade i tilläggsdirektiv i januari 2023 (dir. 2023:7) att utvidga uppdraget och att utredaren bland annat ska utreda förutsättningarna för att införa en skyldighet för privatpersoner, enskilda näringsidkare och juridiska personer att ansluta sig till en digital brevlåda för att kunna ta emot säkra elektroniska försändelser från myndigheter, hur ett undantag för privatpersoner som inte har förutsättningar att använda en digital brevlåda kan utformas, om det finns behov av ett motsvarande undantag för vissa näringsidkare och juridiska personer samt förutsättningarna för att införa en skyldighet för statliga myndigheter, kommuner och regioner att skicka säkra elektroniska försändelser till digitala brevlådor. Utredningen, som

tidigare hette Postfinansieringsutredningen gjorde i samband med tilläggsdirektivet ett namnbyte till Utredningen om digital post. Utredningen överlämnade i juni 2024 betänkandet Digital myndighetspost (SOU 2024:47).

I betänkandet anförts att en klar majoritet av privatpersoner, ca 75 procent av den vuxna befolkningen, redan har gjort ett aktivt val att ha en digital brevlåda och därigenom kan ta emot myndighetspost som skickats genom infrastrukturen Mina meddelanden. För att de, och samhället i stort, ska få större nytta av denna digitala tjänst är det av vikt att de offentliga aktörerna själva ansluter sig och gör utskick via infrastrukturen i större utsträckning än i dag.

Utredningen föreslår att det införs ett krav på statliga myndigheter, kommuner och regioner att använda infrastrukturen för att skicka myndighetpost till enskilda med digitala brevlådor. Enligt utredningens förslag ska kravet gälla för myndighetspost från kommunala och statliga förvaltningsmyndigheter samt från domstolar. De utskick som bör omfattas av kravet är skriftliga beslut, underrättelser eller andra handlingar som genereras i dessa myndigheters förvaltningsverksamhet eller rättskipande verksamhet och som skickas till enskilda.

Utredningens betänkande bereds inom Regeringskansliet.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen för 2026 anförts att digitaliseringspolitikens roll i den pågående digitala omställningen är att skapa förutsättningar för medborgare, näringsliv, akademi och offentlig sektor att nyttja digitaliseringens möjligheter (prop. 2025/26:1 utg.omr. 22 s. 122 f.). Politiken måste också säkerställa att negativa effekter motverkas och att det digitala utanförskapet minskas.

Digitaliseringsstrategi för 2025–2030

Regeringen beslutade den 28 maj 2025 om en digitaliseringsstrategi för 2025–2030 som pekar ut riktningen för regeringens digitaliseringspolitik. Strategin omfattar fem strategiskt viktiga områden:

- digital kompetens
- digitalisering av näringslivet
- digitalisering av den offentliga förvaltningen
- digitalisering av välfärden
- konnektivitet.

Regeringen har påbörjat och avser att fortsätta arbetet med att genomföra dels de planerade åtgärder som presenteras i strategin, dels ytterligare åtgärder som är viktiga för digitaliseringspolitiken. Regeringen avser bl.a. att inom ramen för strategin genomföra åtgärder för att öka den digitala kompetensen med särskilt fokus på AI. Vidare avser regeringen att genomföra åtgärder för datadriven innovation och den offentliga förvaltningens digitalisering.

Digitaliseringsstrategin syftar till att ange en tydlig inriktning för regeringens digitaliseringspolitik genom att identifiera utmaningar och ange målsättningar inom ett antal strategiskt viktiga områden. Strategin ska även underlätta för alla berörda aktörer att enskilt eller tillsammans arbeta för att uppnå gemensamma målsättningar och bidra till den digitala omställningen samt möjligheterna att bo, leva och verka i hela landet, samtidigt som Sveriges säkerhet ska säkerställas.

Regeringen har gett Myndigheten för digital förvaltning och Post- och telestyrelsen i uppdrag att stödja genomförandet av digitaliseringsstrategin, bl.a. genom att följa upp målen, utveckla indikatorer och analysera effekterna av de åtgärder som har vidtagits.

I digitaliseringsstrategin framhålls att den offentliga förvaltningen redan i dag i många avseenden är digital med möjlighet att exempelvis boka vårdbesök online eller få automatiska påminnelser om vaccinationer. För företag innebär digitaliseringen att ansökningar om tillstånd eller stöd kan hanteras snabbare och mer effektivt, vilket frigör tid för kärnverksamheten.

Målet för förvaltningens digitalisering är enligt strategin att Sverige ska ha en offentlig förvaltning som förenklar och bidrar till minskad administration genom användarvänliga, säkra och trygga digitala tjänster som effektiviseras med hjälp av AI- och datadriven utveckling.

Vidare anfördes i strategin att Sverige bör etablera en gemensam digital ingång som samlar de viktigaste digitala tjänsterna inom offentlig förvaltning. Ingången ska vara enkel, trygg och användarvänlig och ge både medborgare och företag möjlighet att hantera sina ärenden smidigt och säkert.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2021 behandlade utskottet motionsyrkanden om digitalisering (bet. 2020/21:KU22) och anförde då följande:

Utskottet noterar att det pågår arbete för att utnyttja digitaliseringens möjligheter bättre inom förvaltningen. Exempelvis har It-driftsutredningen nyligen lämnat ett delbetänkande och ska slutredovisa sitt uppdrag senast i oktober 2021. I januari 2021 fick Myndigheten för digital förvaltning i uppdrag av regeringen att tillhandahålla ett rättsligt stöd till den offentliga förvaltningen avseende förvaltningsgemensamma digitaliseringsfrågor. Mot den bakgrunden finner inte utskottet skäl att föreslå riksdagen att besluta något tillkännagivande om digitala tjänster inom förvaltningen. Motionsyrkandena avstyrks.

Även våren 2022 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om digitalisering (bet. 2021/22:KU27). Utskottet vidhöll sin tidigare bedömning att det med hänsyn till det arbete som pågick inte fanns skäl att ta något initiativ. Våren 2023 avstyrkte utskottet motsvarande motionsyrkanden och anförde att det förutsatte att regeringen skulle fortsätta arbetet med att utnyttja digitaliseringens möjligheter inom förvaltningen (bet. 2022/23:KU24). Våren 2024 avstyrktes motionsyrkanden om digitalisering efter förenklad beredning (bet. 2023/24:KU8).

Senast våren 2025 behandlade utskottet motionsyrkanden om digitalisering (bet. 2024/25:KU23). Utskottet anförde följande:

När det gäller digitalisering och AI noterar utskottet att det vidtagits åtgärder och pågår arbete. Flera myndigheter har fått olika uppdrag och AI-kommissionens slutbetänkande bereds inom Regeringskansliet. Dessutom har EU:s AI-förordning trätt i kraft.

Vidare konstaterar utskottet att internetanvändningen i Sverige är hög. Regeringen har vidtagit åtgärder för att minska det digitala utanförskapet. Bland annat har regeringen gett Post- och telestyrelsen i uppdrag att föreslå insatser för att öka den digitala inkluderingen. Myndigheten har nyligen introducerat en telefontjänst för att ge praktiskt stöd och vägledning till de som hamnat eller riskerar att hamna i ett digitalt utanförskap.

När det gäller frågan om digital post från myndigheter noterar utskottet att betänkandet från Utredningen om digital post bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser att beredningen inte bör föregripas.

Sammantaget finner inte utskottet skäl att ta några initiativ med anledning av vad som föreslås i motionsyrkandena och avstyrker dessa.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att regeringen har beslutat om en digitaliseringsstrategi för 2025–2030 som pekar ut riktningen för regeringens digitaliseringspolitik. Strategin omfattar bl.a. digitalisering av den offentliga förvaltningen.

Vidare noterar utskottet att regeringen bl.a. avser att inom ramen för strategin genomföra åtgärder för att öka den digitala kompetensen med särskilt fokus på AI. Vidare avser regeringen att genomföra åtgärder för datadriven innovation och den offentliga förvaltningens digitalisering. Målet för förvaltningens digitalisering är enligt strategin att Sverige ska ha en offentlig förvaltning som förenklar och bidrar till minskad administration genom användarvänliga, säkra och trygga digitala tjänster som effektiviseras med hjälp av AI- och datadriven utveckling.

Utskottet noterar även att betänkandet Digital myndighetspost från Utredningen om digital post bereds inom Regeringskansliet.

Därmed finner inte utskottet skäl för riksdagen att ta några initiativ med anledning av det som föreslås i motionsyrkandena, som därför avstyrks.

Rättstillämpning, ärendehantering m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om rättstillämpning, ärendehantering m.m.

Motionerna

I motion 2025/26:1432 av Markus Selin (S) föreslås att regeringen ska verka för att införa en konsekvensanalys med funktionshindersperspektiv vid

myndighetsbeslut. Motionären anför att det ska gälla rättssäkerhet, likabehandling och kvalitet även i politiska beslut och myndighetsbeslut som rör personer med funktionsnedsättning. I dag finns enligt motionären betydande risker för diskriminering och ojämlika beslut. Motionären anför att ett verksamt sätt att förebygga bristfälligt förankrade beslut är att göra rättighetsprövningen systematisk och spårbar.

I motion 2025/26:1631 av Jessica Rodén och Louise Thunström (båda S) yrkande 2 föreslås man överväger att vidta åtgärder för att stärka kompetensen hos handläggare och beslutsfattare inom offentlig verksamhet när det gäller dövfrågor och svenskt teckenspråk.

Staffan Eklöf (SD) föreslår i motion 2025/26:1700 att man i förvaltningslagen förtydligar behovet av dialog med den som myndighetens åtgärd riktar sig mot för att kunna följa proportionalitetsprincipen.

I motion 2025/26:1763 av Jan Ericson (M) föreslås att det ställs krav på myndigheter att i samband med att de avslår en ansökan upplysa om vad som krävs för att ansökan ska bifallas.

I motion 2025/26:2029 av Sten Bergheden (M) föreslås att man ser över möjligheten att öka teckenstorleken på handlingar från myndigheter och verk för att underlätta för personer med synnedsättning.

Sten Bergheden (M) föreslår i motion 2025/26:2124 att man ser över möjligheten att ge myndigheterna ett tydligt uppdrag att identifiera kostsamma och långa handläggningstider samt att ta fram mål och strategier för att förkorta dessa.

I motion 2025/26:2970 av Marléne Lund Kopparklint (M) föreslås att man överväger att utreda förutsättningarna för att införa en systematisk uppföljning av hur medborgare och företag upplever myndigheters bemötande vid hantering av ärenden.

Marléne Lund Kopparklint (M) föreslår i motion 2025/26:2971 att man överväger att utreda förutsättningarna för att ge myndigheterna i uppdrag att systematiskt granska sina rutiner för att bli mer effektiva och användarvänliga gentemot medborgare och företag.

I motion 2025/26:3128 av Magnus Berntsson (KD) föreslås att man inrättar ett årligt pris för att uppmärksamma särskilt allvarliga exempel på byråkratisk orättvisa.

Gällande rätt

Förvaltningslagen

Enligt 5 § förvaltningslagen (2017:900) får en myndighet endast vidta åtgärder som har stöd i rättsordningen. I sin verksamhet ska myndigheten vara saklig och opartisk. Vidare framgår det att en myndighet får ingripa i ett enskilt intresse endast om åtgärden kan antas leda till det avsedda resultatet. Åtgärden får aldrig vara mer långtgående än vad som behövs och får vidtas endast om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som åtgärden riktas mot.

Enligt 6 § förvaltningslagen ska en myndighet se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten ska ge den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpens ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål.

I 11 § förvaltningslagen anges att om en myndighet bedömer att avgörandet i ett ärende som har inletts av en enskild part kommer att bli väsentligt försenat, ska myndigheten underrätta parten om detta. I en sådan underrättelse ska myndigheten redovisa anledningen till förseningen.

Enligt 12 § förvaltningslagen får parten skriftligen begära att myndigheten ska avgöra ärendet, om ett ärende som har inletts av en enskild part inte har avgjorts i första instans senast inom sex månader. Myndigheten ska inom fyra veckor från den dag då en sådan begäran kom in antingen avgöra ärendet eller i ett särskilt beslut avslå begäran. Ett beslut att avslå en begäran om att ärendet ska avgöras får överklagas till den domstol eller förvaltningsmyndighet som är behörig att pröva ett överklagande av avgörandet i ärendet.

I 13 § förvaltningslagen anges att en myndighet ska använda tolk och se till att översätta handlingar om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt när myndigheten har kontakt med någon som inte behärskar svenska. En myndighet ska under samma förutsättningar använda tolk och göra innehållet i handlingar tillgängligt när den har kontakt med någon som har en funktionsnedsättning som allvarligt begränsar förmågan att se, höra eller tala.

I 23 § förvaltningslagen anges att en myndighet ska se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. En enskild part som inleder ett ärende ska medverka genom att så långt som möjligt lämna in den utredning som parten vill åberopa till stöd för sin framställning. Om det behövs ska myndigheten genom frågor och påpekanden verka för att parten förtydligar eller kompletterar framställningen.

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska enligt 32 § innehålla en klagande motivering, om det inte är uppenbart att det inte behövs. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

I förarbetena till förvaltningslagen anfördes att ett effektivt och rättssäkert förfarande tillsammans med myndigheternas förmåga att även i övrigt ge god service till enskilda är av avgörande betydelse för allmänhetens tilltro till förvaltningen (prop. 2016/17:180 s. 21 f.). En modern förvaltning bör därför präglas av ett tydligt medborgarperspektiv med allmänna förfaranderegler som är så pedagogiska och lättillgängliga som möjligt. Sambandet mellan rättssäkerhet och service förutsätter också att förfarandet utformas med högt ställda krav på förvaltningen att lämna snabba, enkla och entydiga besked och att på ett – för såväl det allmänna som enskilda – kostnadseffektivt sätt hjälpa den enskilde att ta till vara sin rätt.

Vidare anfördes att legalitets-, objektivitets- och proportionalitetsprinciperna ska komma till uttryck i förvaltningslagen (s. 57 f.), vilket även genomfördes (se 5 § förvaltningslagen). Legalitetsprincipen brukar vanligtvis uppfattas som ett krav på att ingripanden mot enskilda ska ha ett klart författningsstöd. Objektivitetsprincipen kommer till uttryck i såväl Europakonventionen som EU-rätten och är på samma sätt som legalitetsprincipen ett grundläggande kännetecken för en rättsstat. Principens kärna kan beskrivas som en skyldighet att agera sakligt och opartiskt. Proportionalitetsprincipen innebär att en ingripande åtgärd ska vara ägnad att tillgodose det åsyftade ändamålet, vara nödvändig för att uppnå detta ändamål och medföra fördelar som står i rimlig proportion till den skada som åtgärden förorsakar. Det ska alltså finnas en balans mellan mål och medel.

Förhandsbesked

I vissa fall kan en enskild få ett bindande förhandsbesked. Exempelvis kan enligt lagen (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor ett företag eller en privatperson genom att hos Skatterättsnämnden ansöka om förhandsbesked i förväg få ett rättsligt bindande besked om de skatterättsliga konsekvenserna av en transaktion. Möjligheten att få förhandsbesked är tänkt för svårare skattefrågor, dvs. frågor där svaret inte omedelbart kan läsas ut av lagtext eller praxis. Ett annat syfte med förhandsbesked är att det ska komma fram prejudikat på skatteområdet.

Ett annat exempel är 9 kap. 17 och 18 §§ plan- och bygglagen (2010:900). Enligt dessa bestämmelser kan den som avser att vidta en bygglovskrävande åtgärd begära ett bindande förhandsbesked av byggnadsnämnden om huruvida åtgärden kan tillåtas på den avsedda platsen. Syftet med förhandsbesked är att ge den byggande möjlighet att i ett tidigt skede, innan denne har lagt ned kostnader på detaljprojektering, skaffa sig ett bindande besked om huruvida den tilltänkta byggplatsen kan godtas.

Pågående arbete

Funktionshinderspolitiken omfattar det mål för och inriktningen av funktionshinderspolitiken som anges i propositionen Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken (prop. 2016/17:188, bet. 2017/18:SoU5, rskr. 2017/18:86). Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Myndigheten för delaktighet har till uppgift att verka för att det nationella målet för funktionshinderspolitiken uppnås (1 § förordningen [2024:78] med instruktion för Myndigheten för delaktighet).

I budgetpropositionen för 2026 anför regeringen att den har för avsikt att under 2026 besluta om en nationell handlingsplan för genomförandet av funktionshinderspolitiken (prop. 2025/26:1 utg.omr. 9 s. 123 f.). Handlingsplanen ska innehålla åtgärder som bidrar till genomförandet av det nationella målet för funktionshinderspolitiken. Vidare anför regeringen att den har för avsikt att under 2026 besluta om en nationell samordnare för funktionshinderspolitiken. Syftet är att bidra till ökad kunskap om rättigheter för personer med funktionsnedsättning i samhället och öka samordningen av olika aktörers insatser gentemot målet för funktionshinderspolitiken.

I budgetpropositionen anför också Riksrevisionen i granskningsrapporten Från vision till verklighet – sektorsansvaret i funktionshinderspolitiken (RiR 2024:22) att det behövs en bättre styrning av funktionshinderspolitiken. Regeringen delar Riksrevisionens bedömning och har därför beslutat om att förtydliga återrapporteringskraven fr.o.m. 2026 för de myndigheter som omfattas av strategin för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken. Syftet är att tydligare kunna identifiera brister och vidtagna åtgärder samt att kunna följa utvecklingen mot det nationella målet för funktionshinderspolitiken på ett mer enhetligt och systematiskt sätt. Den nya rapporteringen kommer också att vara en viktig del i uppföljningen av handlingsplanen för funktionshinderspolitiken.

Tidigare riksdagsbehandling

Frågan om handläggningstider och dröjsmål hos myndigheter har behandlats av utskottet vid flera tillfällen, bl.a. i samband med beredningen av regeringens proposition 2016/17:180 En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag. Utskottet konstaterade då att det i förslaget till ny förvaltningslag fanns bestämmelser om särskilda förfaranden när ett ärende som inletts av en enskild part handläggs långsamt (bet. 2017/18:KU2). Därmed fick motionsyrkandena anses vara tillgodosedda.

Våren 2018 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om handläggningstiden hos myndigheter (bet. 2017/18:KU37). Utskottet anförde att en ny förvaltningslag skulle träda i kraft den 1 juli 2018 och att det i den finns bestämmelser om särskilda förfaranden när ett ärende som inletts av en enskild part handläggs långsamt. Utskottet fann därför inte skäl att ta något initiativ i frågan. Våren 2019 gjorde utskottet en liknande bedömning (bet. 2018/19:KU28). Efter förenklad beredning avstyrkte utskottet motsvarande motionsyrkanden våren 2021 (bet. 2020/21:KU22). Även våren 2022 och 2023 avstyrkte utskottet motionsyrkanden om handläggningstider (bet. 2021/22:KU27 och bet. 2022/23:KU24). Utskottet noterade i det förstnämnda betänkandet att den nya förvaltningslagen hade trätt i kraft 2018. I den lagen finns bestämmelser om särskilda förfaranden när ett ärende som inletts av en enskild part handläggs långsamt. Mot denna bakgrund var inte utskottet berett att föreslå något initiativ i frågan.

Utskottet avstyrkte motionsyrkanden om rättstillämpning våren 2021 (bet. 2020/21:KU22). I sitt ställningstagande anförde utskottet att den offentliga makten enligt regeringsformen utövas under lagarna. Vidare anförde utskottet att det av förvaltningslagen framgår att förvaltningsmyndigheterna ska beakta legalitets-, objektivitets- och proportionalitetsprinciperna. Utskottet fann inte skäl för riksdagen att ta några initiativ i frågan. Våren 2022 och 2023 avstyrkte utskottet motsvarande motionsyrkanden (bet. 2021/22:KU27 och bet. 2022/23:KU24). Utskottet fann liksom tidigare inte skäl att ta några initiativ med anledning av motionsyrkandena. Motsvarande yrkanden avstyrktes av utskottet våren 2024 efter förenklad beredning (bet. 2023/24:KU8).

Senast våren 2025 behandlade utskottet liknande motionsyrkanden. Utskottet anförde följande.

I förvaltningslagen finns bestämmelser om att legalitets-, objektivitets- och proportionalitetsprinciperna ska beaktas av förvaltningsmyndigheterna. I förvaltningslagen finns även bestämmelser om särskilda förfaranden när ett ärende som inletts av en enskild part handläggs långsamt. Det finns också bestämmelser om att en myndighet ska använda tolk och göra innehållet i handlingar tillgängligt när den har kontakt med någon som har en funktionsnedsättning som allvarligt begränsar förmågan att se, höra eller tala.

Utskottet finner inte skäl att ta något initiativ med anledning av det som föreslås i motionsyrkandena om rättstillämpning, ärendehantering m.m. Yrkandena avstyrks.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att regeringen avser att besluta om en nationell handlingsplan för genomförandet av funktionshinderspolitiken, som ska innehålla åtgärder som bidrar till genomförandet av det nationella målet för funktionshinderspolitiken. Vidare noterar utskottet att regeringen avser att besluta om en nationell samordnare för funktionshinderspolitiken.

Utskottet noterar också att det i förvaltningslagen finns bl.a. bestämmelser om hantering av ärenden, användning av tolk och åtgärder vid långsam handläggning av ärenden.

Därmed finner inte utskottet skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av förslagen i motionsyrkandena, som därför avstyrks.

Statlig anställning och tjänstemannaansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om statlig anställning och tjänstemannaansvar.

Motionerna

I motion 2025/26:1874 av Tomas Kronståhl m.fl. (S) föreslås en plikt för offentligt verksamma personer att anmäla om de är medlemmar i ordenssällskap eller hemliga sällskap.

Michael Rubbestad (SD) föreslår i motion 2025/26:365 att regeringen initierar en utredning om hur tjänstemän kan ges ett tydligare skydd mot kränkningar, trakasserier och mobbning från förtroendevalda.

I motion 2025/26:1530 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M) yrkande 1 föreslås att man ser över möjligheten att införa ett förstärkt tjänstemannaansvar.

Larry Söder (KD) föreslår i motion 2025/25:1564 ett tillkännagivande till regeringen om att den bör återkomma med förslag på utökat straffrättsligt ansvar för tjänstefel.

Gällande rätt

Tjänstefel

Enligt 20 kap. 1 § brottsbalken (BrB) ska den som uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften dömas för tjänstefel till böter eller fängelse i högst två år.

Om ett brott som har begåtts uppsåtligen och är att anse som grovt, ska dömas för grovt tjänstefel till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Bedömningen av om en gärning är att betrakta som tjänstefel av normalgraden eller grovt tjänstefel ska göras utifrån alla omständigheter vid brottet. Det anges emellertid två olika kvalifikationsgrunder som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt, nämligen

1. om gärningspersonen allvarligt har missbrukat sin ställning eller
2. om gärningen för någon enskild eller det allmänna har medfört allvarligt förfång eller otillbörlig förmån som är betydande.

Gärningar som med hänsyn till gärningsmannens befogenheter, till uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter är att anse som ringa är i dag undantagna från straffansvar för tjänstefel enligt 20 kap. 1 § första stycket andra meningen brottsbalken. Undantaget infördes i samband med att ett krav på att gärningen skulle ha lett till förfång eller otillbörlig förmån som inte är ringa togs bort. Det ansågs att det då krävdes ett

undantag för ringa fall för att inte mer bagatellartade förfaranden skulle falla inom det straffbara området (prop. 1988/89:113 s. 16 f.). I förarbetena förtydligas bl.a. att bedömningen ska göras med beaktande av samtliga omständigheter och att såväl allmänna som enskilda intressen ska beaktas, samt att det är av stor betydelse i vilken mån någon drabbats av skada eller annan olägenhet eller om det förelegat påtaglig risk för skada. Även graden av oaksamhet, verksamhetens art och gärningsmannens ställning framhålls i detta avseende (prop. 1988/89:113 s. 24 f.).

Frågor om skiljande från tjänsten regleras i lagen (1982:80) om anställningsskydd och lagen (1994:260) om offentlig anställning. I lagen om offentlig anställning finns även bestämmelser om att arbetstagare som uppsåtligen eller av oaksamhet åsidosätter sina skyldigheter i anställningen, om felet med hänsyn till samtliga omständigheter inte är ringa, får meddelas en disciplinpåföljd för tjänsteförseelse (14 §). Disciplinpåföljder är varningar och löneavdrag (15 §). Den som är skäligen misstänkt för att i sin anställning ha begått brott ska enligt 22 § lagen om offentlig anställning anmälas till åtal om misstanken avser bl.a. tjänstefel eller grovt tjänstefel enligt 20 kap. 1 § BrB.

Våld eller hot mot tjänsteman

I 17 kap. 1 brottsbalken anges att den som med våld eller hot om brottslig gärning angriper en tjänsteman vid hans eller hennes myndighetsutövning eller för att tvinga fram, hindra eller hämnas för en åtgärd vid myndighetsutövningen döms för våld eller hot mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst tre år. Detsamma gäller om någon på detta sätt angriper en tjänsteman som tidigare har utövat myndighet för vad han eller hon har gjort eller inte gjort vid myndighetsutövningen.

I 17 kap. 2 § brottsbalken anförts att den som, i annat fall än som avses i 1 och 3 §§, angriper en tjänsteman eller dennes närstående genom en brottslig gärning vid tjänstemannens myndighetsutövning eller för att tvinga fram, hindra eller hämnas för en åtgärd vid myndighetsutövningen, döms för angrepp mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som i sådant syfte angriper en tjänsteman eller dennes närstående genom någon annan otillbörlig gärning som för tjänstemannen medför lidande, skada eller annan olägenhet, eller hot om en sådan gärning.

Av 17 kap. 3 § brottsbalken framgår att den som angriper en tjänsteman vid hans eller hennes myndighetsutövning eller för att tvinga fram, hindra eller hämnas för en åtgärd vid myndighetsutövningen, genom att rikta beskyllning, nedsättande uttalande eller förödmjukande beteende mot tjänstemannen döms, om gärningen är ägnad att kränka tjänstemannens självkänsla eller värdighet, för förolämpning mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst sex månader.

Bisysslor

I 7 § lagen om offentlig anställning anges att en arbetstagare inte får ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för arbetstagarens eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller som kan skada myndighetens anseende. Arbetsgivaren ska enligt 7 a § på lämpligt sätt informera arbetstagarna om vilka slags förhållanden som kan göra en bisyssla otillåten. En arbetstagare ska enligt 7 b § på arbetsgivarens begäran lämna de uppgifter som behövs för att arbetsgivaren ska kunna bedöma arbetstagarens bisysslor. En arbetsgivare ska enligt 7 c § besluta att en arbetstagare som har eller avser att åta sig en bisyssla som inte är förenlig med 7 § ska upphöra med eller inte åta sig bisysslan. För ordinarie domare och chefer för myndigheter som lyder omedelbart under regeringen gäller enligt 7 d § att de på eget initiativ ska anmäla till arbetsgivaren vilka typer av bisysslor de har.

I förarbetena anfördes att en anställd själv är skyldig att göra klart för sig om en bisyssla är förtroendeskadlig och därmed förbjuden (prop. 1993/94:65 s. 55 f.). Det är den anställda som gör den slutliga bedömningen och har det juridiska ansvaret. Vidare anfördes i propositionen att det med hänsyn till de särskilda krav på objektivitet och integritet som gäller för offentliganställda är viktigt att privata intressen inte tillåts kollidera med statliga på ett sådant sätt att allmänhetens förtroende för myndigheterna kan äventyras. Regeringen har dock framhållit att förbudet inte gäller sådan verksamhet som hör till den anställdes privatliv och sådant som har direkt samband med detta (prop. 1965:274 s. 75).

Pågående arbete

I februari 2024 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att se över den straffrättsliga lagstiftningen om bl.a. tjänstefel (dir. 2024:14). Utredaren skulle bl.a. ta ställning till om det straffrättsliga ansvaret för tjänstefel bör utvidgas och, oavsett ställningstagande i sak, lämna författningsförslag som innebär att tjänstefelsansvaret utvidgas till att omfatta även annat än åtgärder som vidtagits vid myndighetsutövning. Uppdraget skulle redovisas senast den 25 juli 2025.

Utredningen, som antog namnet Utredningen om straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel, överlämnade i juli 2025 betänkandet Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel (SOU 2025:87).

I februari 2026 överlämnade regeringen lagrådsremissen Ett utökat straffrättsligt tjänstemannaansvar. I lagrådsremissen anfördes att allmänheten har ett berättigat krav på att offentlig verksamhet bedrivs på ett ansvarsfullt och korrekt sätt, och det är nödvändigt att det finns ett effektivt system för individuellt ansvarsutkrävande när felaktigheter begås. Regeringen föreslår därför att ett nytt gradindelat brott införs i brottsbalken, med beteckningen missbruk av offentlig ställning. Därigenom straffbeläggs att vid utövandet av offentlig tjänst eller offentligt uppdrag uppsåtligen i strid med lag eller annan

författning vidta eller underlåta att vidta en åtgärd för att få en otillbörlig förmån eller för att någon annan ska få en sådan förmån eller för att otillbörligt missgynna någon annan. Om brottet är grovt ska dömas för grovt missbruk av offentlig ställning. Straffet för missbruk av offentlig ställning föreslås vara böter eller fängelse i högst två år samt för grovt brott fängelse i lägst ett år och sex månader och högst sex år. För att lagstiftningen bättre ska återspegla brottslighetens allvar föreslår regeringen dessutom att minimistrafvet för grovt tjänstefel ska skäpas till fängelse i ett år och sex månader.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 3 juli 2026. Regeringen har aviserat en proposition under våren 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Tillkännagivande

I april 2018 föreslog utskottet att riksdagen skulle besluta om ett tillkännagivande till regeringen om ett modernare och tydligare tjänstemannaansvar genom ett utvidgat straffansvar för tjänstefel (bet. 2017/18:KU37). Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag. I regeringens skrivelse om riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2024 anfördes följande (skr. 2024/25:75 s. 35):

Den 14 maj 2020 beslutade regeringen kommittédirektiv Ett förstärkt straffrättsligt skydd för vissa samhällsnyttiga funktioner och några andra straffrättsliga frågor (dir. 2020:54). Utredaren fick i uppdrag att bl.a. överväga och ta ställning till om det straffrättsliga ansvaret för tjänstefel bör utvidgas och vid behov lämna nödvändiga författningsförslag. Genom tilläggsdirektiv som beslutades den 17 juni 2021 förlängdes utredningstiden. Uppdraget redovisades den 2 februari 2022 genom betänkandet En skärpt syn på brott mot journalister och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner (SOU 2022:2). Utredningen bedömde att straffbestämmelsen om tjänstefel inte bör ändras. Utredningen lämnade därför inte något förslag om ändring av straffbestämmelsen. Som framgår av Tidöavtalet är samarbetspartierna överens om att en särskild utredare ska få i uppdrag att lägga fram förslag för hur ett återinfört tjänstemannaansvar skulle kunna se ut. Regeringen beslutade den 1 februari 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över den straffrättsliga lagstiftningen om korruption och tjänstefel (dir. 2024:14). I uppdraget ingår bl.a. att ta ställning till om det straffrättsliga ansvaret för tjänstefel bör utvidgas och, oavsett ställningstagande i sak, lämna författningsförslag som innebär att tjänstefelsansvaret utvidgas till att omfatta även annat än åtgärder som vidtagits vid myndighetsutövning. Uppdraget ska redovisas senast den 25 juli 2025. Punkten är inte slutbehandlad.

I motsvarande skrivelse om åtgärder under 2025 anføres att utredningen redovisade sitt uppdrag den 25 juli 2025 genom betänkandet SOU 2025:87 Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel (skr. 2025/26:75 s. 20). Regeringen avser återkomma till riksdagen i en proposition under våren 2026. Punkten är inte slutbehandlad.

Behandling i övrigt

Utskottet noterade våren 2023 uttalanden som justitieministern gjort om att regeringen avsåg att utreda frågan om förändringar av tjänstemannaansvaret och avstyrkte motionsyrkanden om tjänstemannaansvaret (bet. 2022/23:KU24). Motionsyrkanden om tjänstemannaansvaret avstyrktes också av utskottet våren 2024 efter förenklad beredning (bet. 2023/24:KU8).

Senast våren 2025 behandlade utskottet liknande motionsyrkanden om tjänstemannaansvar (bet. 2024/25:KU23). Utskottet anförde följande:

Utskottet noterar att regeringen nyligen har gett en särskild utredare i uppdrag att se över den straffrättsliga lagstiftningen om bl.a. tjänstefel. Därmed finner inte utskottet skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena om tjänstemannaansvar. Yrkandena avstyrks.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att regeringen har aviserat en proposition med förslag till ett utökat tjänstemannaansvar. Utskottet anser att beredningen av den aviserade propositionen inte bör föregripas.

Vidare noterar utskottet att det finns regler om bisysslor för offentligt anställda och ser inget skäl att ta något initiativ till att utvidga tillämpningsområdet eller i övrigt ändra reglerna. Utskottet är inte heller berett att ta något initiativ till en sådan utredning kring skyddet av tjänstemän som föreslås.

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Genomförande av EU-rätten**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen avslår motionsyrkanden om genomförande av EU-rätten.

Motionerna

I motion 2025/26:1530 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M) föreslås att man utreder möjligheten för myndigheter att redovisa alla fall där Sverige går längre än EU:s miniminivå vid genomförandet av EU-regler (yrkande 2), att man ser över möjligheten för regeringen att säkerställa utökad insyn och rapportering kring myndigheters tolkningar vid genomförande av EU-regler (yrkande 3) och att man utreder möjligheten att införa en särskild prövningsmekanism för fall av misstänkt överimplementering (yrkande 4).

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) föreslår i motion 2025/26:2502 ett tillkännagivande till regeringen om att den bör säkerställa att myndigheterna använder sig av de tolkningsdokument som tillhandahålls av EU-kommissionen.

Gällande rätt m.m.

Kommittéförordningen och förordningen om konsekvensutredningar

Enligt 9 § kommittéförordningen (1998:1474) ska en konsekvensutredning bl.a. innehålla en bedömning av om förslaget eller beslutet överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Därutöver ska enligt 10 §, om ett förslag till genomförande av EU-direktiv i nationell rätt går utöver direktivets miniminivå, även skälen för detta anges.

Vid en översyn av regleringen framhölls bl.a. ett tillkännagivande som riksdagen hade riktat till regeringen våren 2019 om att den borde verka för att EU-direktiv genomförs i nationell rätt på ett sätt som inte missgynnar företagens konkurrenskraft (Ds 2022:22 s. 96 f.). I det sammanhanget anförde näringsutskottet att utgångspunkten bör vara att EU-direktiv ska införas på miniminivå i nationell lagstiftning och att effekterna för företag ska redovisas tydligt när det finns skäl att överskrida denna miniminivå (bet. 2018/19:NU7, rskr. 2018/19:166).

EU-rättsakter

Av artikel 288 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt framgår att när Europaparlamentet och rådet gemensamt, eller rådet eller kommissionen, utövar unionens befogenheter ska de anta bl.a. förordningar och direktiv.

Även om utgångspunkten är att förordningar inte ska genomföras nationellt förekommer det att förordningar ställer krav på att medlemsstaterna anpassar den nationella rättsordningen, t.ex. inför effektiva sanktioner, om förordningens regler inte efterföljs i landet, eller omvänt, att nationella bestämmelser som står i strid med förordningen upphävs.

Direktiv måste däremot regelmässigt omsättas nationellt, och det är medlemsstaten som väljer hur direktivet ska genomföras för att uppnå det eftersträlvade resultatet. För att medborgare och företag ska kunna tillgodogöra sig vad direktivet syftar till måste det dock genomföras genom bindande regler.

Ett direktiv måste analyseras utifrån vilken rättslig grund det är fattat på, dess syfte och dess allmänna uppbyggnad. Direktiven kan innehålla bestämmelser som syftar till att uppnå olika sorters detaljeringsgrad (ramdirektiv eller sektorsdirektiv) och olika sorters harmoniseringsgrad (minimiharmoniserings- eller fullharmoniseringsbestämmelser).

Ett fullharmoniseringsdirektiv syftar till en fullständig harmonisering av det rättsområde som direktivet omfattar. Den nationella lagstiftningen får inte på detta område avvika åt något håll från det rättsläge som ska uppnås genom direktivet, såvida det inte finns stöd för det i själva direktivet. Av ett minimiharmoniserings- eller minimidirektiv framgår den minsta gemensamma nämnare som samtliga medlemsstater måste uppfylla inom det område som harmoniseras i direktivet. Medlemsstaterna har möjlighet att gå längre än vad som följer av direktivet, dvs. införa strängare regler som ger en

högre skyddsnivå eller är mer förmånliga, så länge den nationella lagstiftningen är förenlig med EU-rätten i övrigt.

Ett direktiv kan innehålla både fullharmoniserings- och minimiharmoniseringsbestämmelser.

Av Statsrådsberedningens cirkulär 14 Riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter (kansliet för samordning av EU-frågor [numera kansliet för EU-rättsliga frågor], 2010-12-16) framgår att föreslagna unionsrättsakter ska analyseras noggrant i ett tidigt skede av förhandlingen. Vidare sägs att en konsekvensutredning bör upprättas i ett så tidigt skede som möjligt och redovisas i beredningsunderlaget i samband med att nya förslag eller ändringar i unionsrätten läggs fram.

Rapporter om överreglering

Regelrådet och Näringslivets Regelnämnd har genomfört ett gemensamt projekt om nationell överreglering (gold-plating). Det engelska ordet för att förgylla (gold-plate) används som ett begrepp för situationer där det nationella genomförandet av unionslagstiftning går utöver vad en rättsakt kräver, utan att för den skull ge upphov till fördragsbrott. Begreppet analyseras i rapporten Att tydliggöra gold-plating – ett bättre genomförande av EU-lagstiftning (Atthoff och Wallgren, 2012). En minimiprincip bör införas enligt rapporten. Den skulle innebära att miniminivån enligt EU-lagstiftningen ska vara vägledande för regelgivaren vid genomförandet. Om det finns skäl att överskrida denna nivå ska detta tydligt beskrivas och effekterna för företag analyseras och redovisas i ett offentligt dokument.

Frågor om nationell överreglering tas också upp i Svenska institutet för Europapolitiska studiers (Sieps) rapport 2012:4 Att göra rätt och i tid – Behövs nya metoder för att genomföra EU-rätt i Sverige? (Hettne och Reichel). I rapporten anförts att det kan finnas goda skäl att nationellt genomföra en rättsakt på ett sådant sätt att genomförandet kan bedömas innebära överreglering. Det påpekas dock att kommissionen anser att nationell överreglering visserligen inte strider mot EU-rätten men att den heller inte innebär god genomförandesed, eftersom det kan leda till kostnader som annars hade kunnat undvikas.

Pågående arbete

Implementeringsrådet m.m.

Riksdagen riktade ett tillkännagivande till regeringen våren 2019 om att den bör verka för att EU-direktiv genomförs i nationell rätt på ett sätt som inte missgynnar företagets konkurrenskraft (bet. 2018/19:NU7, rskr. 2018/19:166). Näringsutskottet anförde att utgångspunkten bör vara att EU-direktiv ska införas på miniminivå i nationell lagstiftning och att effekterna för företag ska redovisas tydligt när det finns skäl att överskrida denna miniminivå.

I regeringens skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2024 (skr. 2024/25:75 s. 342 f.) hänvisar regeringen i fråga om det aktuella tillkännagivandet bl.a. till den s.k. förenklingspolitiken. Regeringen anför i skrivelsen En förenklingspolitik för stärkt konkurrenskraft, tillväxt och innovationsförmåga att en av utgångspunkterna för förenklingspolitiken är att stärka svensk konkurrenskraft (skr. 2021/22:3 s. 32).

Regeringen inrättade 2024 ett implementeringsråd. Det inrättades som en kommitté genom att regeringen beslutade om kommittédirektiven Ett implementeringsråd för genomförande av EU-rättsakter med konsekvenser för företag i Sverige (dir. 2024:51). Implementeringsrådet ska bistå regeringen i arbetet med att stärka svenska företags konkurrenskraft genom att undvika genomförande över miniminivån och motverka omotiverade regelbördor samt minska administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader vid genomförande av EU:s regelverk i svensk rätt. Enligt kommittédirektiven ska Implementeringsrådet besä av en ordförande och högst åtta ledamöter. Rådets ordförande och ledamöter ska utgöras bl.a. av personer från näringslivet men kan även omfatta personer från akademien eller med annan lämplig kompetens. Genom kommittédirektiven ansåg regeringen att tillkännagivandet från 2019 var slutbehandlat.

Vägledning för att göra konsekvensutredningar

Regeringen gav den 27 juni 2024 Ekonomistyrningsverket (numera Statskontoret) i uppdrag att ta fram ett ramverk för vägledning till dem som gör konsekvensutredningar i enlighet med förordningen om konsekvensutredningar, att erbjuda riktad handledning till ett urval av nyligen tillkallade kommittéer och särskilda utredare samt att följa upp effekten av denna handledning. Statskontoret ska senast den 15 april 2026 lämna en skriftlig delredovisning till Regeringskansliet som ska bestå av en redogörelse för ramverket för vägledning samt en första redogörelse för uppdragets effekter på kvaliteten på de utvalda kommittéernas och särskilda utredarnas arbete med konsekvensutredningar efter handledningen. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 april 2027.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2018 behandlade utskottet ett par motioner om bl.a. överimplementering av EU-lagstiftning i svensk rätt (bet. 2017/18:KU39). I sitt ställningstagande framhöll utskottet att det finns en risk att genomförandet av EU-rättsliga regler leder till en mer omfattande reglering i Sverige än nödvändigt. Utskottet stod fast vid sin tidigare ståndpunkt att den svenska hållningen i unionssamarbetet innebär att kraven på enkelhet och klarhet hävdas med kraft. Det noterades att det av Statsrådsberedningens riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter framgår att föreslagna unionsrättsakter ska analyseras noggrant i ett tidigt skede av förhandlingen och att riktlinjerna betonar vikten av en analys av eventuella åtgärder som går utöver

unionsdirektivens krav såväl ur ett förenklingsperspektiv som ur unionsrättslig synvinkel. Utskottet såg inte skäl att föreslå något tillkännagivande och avstyrkte motionerna.

Utskottet har vidhållit sitt ställningstagande vid behandlingen av liknande motionsyrkanden (bet. 2018/19:KU32, bet. 2020/21:KU22, bet. 2021/22:KU27 och bet. 2021/22:KU40). Utskottet har i detta sammanhang noterat att det pågår arbete med frågor om hur EU-direktiv bör genomföras i svensk rätt. En sådan notering gjordes även när utskottet behandlade frågan våren 2023 (bet. 2022/23:KU38).

I juni 2025 behandlade utskottet ett motionsyrkande om genomförande av EU-direktiv (bet. 2024/25:KU18). Utskottet anförde följande.

Utskottet konstaterar att det, efter den översyn av det aktuella regelverket som nyligen gjorts, i förordningen om konsekvensutredningar anges vad som ska redovisas i en konsekvensutredning när ett EU-direktiv genomförs. Bland annat ska numera även skälen för att ett förslag till genomförande av ett EU-direktiv går utöver direktivets miniminivå redovisas. Utskottet noterar också att det pågår arbete som tar sikte på genomförandet av EU-rättsakter och arbetet med att ta fram konsekvensutredningar. Därmed anser utskottet att det inte finns skäl att ta ett sådant initiativ som motionärerna föreslår och avstyrker motionsyrkandet.

Utskottets ställningstagande

I likhet med tidigare anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att ta sådana initiativ som rör genomförandet av EU-rätten som motionärerna föreslår. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena.

Språktolkar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om språktolkar.

Motionerna

I motion 2025/26:1278 av Josefin Malmqvist (M) föreslås att man överväger att utreda möjligheten att begränsa rätten till skattefinansierad tolk.

Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslår i motion 2025/26:2346 att man ser över möjligheten att utreda en tydlig bortre gräns för skattefinansierad tolk.

I motion 2025/26:3037 av Malin Höglund och Crister Carlsson (båda M) föreslås att man överväger att avskaffa avgiftsfritt tolkstöd efter etableringstidens slut.

Gällande rätt

I 13 § förvaltningslagen (2017:900) anges att en myndighet ska använda tolk och se till att översätta handlingar om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt när myndigheten har kontakt med någon som inte behärskar svenska.

I förarbetena anges att behovskriteriet ger utrymme för myndigheterna att i vissa fall avstå från tolkning eller översättning (prop. 2016/17:180 s. 299). Ett tänkbart exempel kan enligt regeringen vara ärenden av mindre vikt för den enskilde där kostnaderna för åtgärden framstår som oproportionerliga i förhållande till den enskildes möjligheter att ändå ta till vara sin rätt. Det är alltså ytterst myndigheten som avgör om och i vilken utsträckning det finns ett behov av tolk eller översättning i det enskilda ärendet. Vidare anføres att behovet av sådana åtgärder många gånger också kan tillgodoses i tillräcklig utsträckning med hjälp av myndighetens egna resurser och utan att det är nödvändigt att använda en extern tolk eller översättare (s. 85).

Pågående arbete

Utredning om tolkavgifter och förbud mot barntolkning

I februari 2025 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att se över vissa tolkfrågor (dir. 2025:16). I direktiven anføres att det huvudsakliga syftet med utredningen är att det integrationspolitiska målet, av vilket det framgår att kunskaper i svenska språket är prioriterade för möjligheterna att integreras i samhället, ska återspeglas i användandet av tolk. Enligt direktiven ska rätten till offentligt finansierad tolk begränsas, med utgångspunkten att den enskilde i första hand ska betala för tolktjänster, för att öka drivkrafterna att lära sig svenska. Genom detta tydliggörs samhällets förväntningar på den enskilde att lära sig svenska. Översynen omfattar även frågan om förbud för myndigheter att använda barn som tolk. Utredaren ska bl.a.

- analysera när det är respektive inte är rättsligt möjligt och ändamålsenligt att avgiftsbelägga offentligt finansierad tolk
- analysera vid vilken tidpunkt en tolkavgift bör tas ut
- utifrån analyserna, föreslå hur en avgift för offentligt finansierad tolk ska utformas, inklusive nivån för en sådan avgift
- analysera och föreslå hur ett förbud för myndigheter att använda barn som tolk ska utformas, samt överväga om det finns situationer då det bör vara möjligt att göra undantag från ett sådant förbud
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2026.

Rapport från Riksrevisionen

Riksrevisionen har granskat om Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket har en effektiv handläggning av ärenden där den enskilde inte

behärskar svenska (RiR 2026:2). Riksrevisionens övergripande slutsats är att handläggningen fungerar väl i flera avseenden men att den kan bli mer effektiv.

I granskningsrapporten anförts att svenska är huvudspråk i Sverige och ska användas i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet. Att myndigheterna som huvudregel ska använda svenska i tal och skrift medför ett behov av att lösa de kommunikationssvårigheter som kan uppkomma vid handläggningen av ärenden när den enskilde inte kan svenska. Brister i kommunikationen riskerar enligt Riksrevisionen att leda till felaktiga beslut, längre handläggningstider och ökade kostnader.

Vidare anförts att myndigheter enligt förvaltningslagen har ett ansvar för att säkerställa att den enskilde kan ta till vara sin rätt. De behöver också utreda ärenden i den omfattning som krävs. Det innebär att de behöver se till att både den information som kommer in i ärendet och den information som kommuniceras ut till den enskilde är begriplig och korrekt.

Myndigheterna hanterar komplexa ärenden och måste ofta göra avvägningar mellan att säkerställa den enskildes rätt och att handlägga ärenden snabbt och kostnadseffektivt. Behovet av språkstöd varierar över tid, mellan ärendetyper och även inom ett och samma ärende, vilket ställer krav på flexibilitet och tydliga stödstrukturer.

Riksdagen har överlämnat granskningsrapporten till regeringen, som med anledning av rapporten ska lämna en skrivelse till riksdagen senast den 12 juni 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Liknande motionsyrkanden behandlades av utskottet i samband med beredningen av regeringens proposition 2016/17:180 En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag (bet. 2017/18:KU2). Utskottet uttalade att det är viktigt att personer som inte behärskar svenska får tillgång till tolkning och översättning i den utsträckning som bedöms rimlig vid kontakter med myndigheter och sjukvård. Utskottet förutsatte att myndigheterna tillgodoser behovet av tolkning och översättning på det sätt som bedöms lämpligt i varje situation och noterade att behovskriteriet i den nya förvaltningslagen tar sin utgångspunkt i den enskildes möjligheter att ta till vara sin rätt. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena.

Våren 2018 avstyrkte utskottet motsvarande motionsyrkanden och vidhöll sitt tidigare ställningstagande (bet. 2017/18:KU37). Även våren 2019 avstyrkte utskottet liknande motionsyrkanden och anförde att utskottet förutsatte att myndigheterna tillgodoser behovet av tolkning och översättning på det sätt som bedöms lämpligt i varje situation (bet. 2018/19:KU28). Våren 2021 avstyrktes motsvarande motionsyrkanden efter förenklad beredning (bet. 2020/21:KU22). Även våren 2022 och 2023 gjorde utskottet samma bedömning och avstyrkte motsvarande motionsyrkanden (bet. 2021/22:KU27

och bet. 2022/23:KU24). Utskottet avstyrkte våren 2024 liknande yrkanden efter förenklad beredning (bet. 2023/24:KU8).

Senast behandlade utskottet motsvarande yrkanden våren 2025 (bet. 2024/25:KU23). Utskottet anförde följande.

Utskottet noterar att regeringen nyligen har tillsatt en särskild utredare för att se över vissa tolkfrågor. Utredaren ska analysera bl.a. när det är respektive inte är rättsligt möjligt och ändamålsenligt att avgiftsbelägga offentligt finansierad tolk och vid vilken tidpunkt en tolkavgift bör tas ut.

Därmed finner inte utskottet skäl att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena. Utskottet avstyrker motionsyrkandena om språktolkar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att Utredningen om tolkavgifter och förbud mot barntolkning ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 mars 2026. Mot den bakgrunden finner inte utskottet skäl för riksdagen att ta något initiativ och avstyrker motionsyrkandena om frågor kring språktolkar.

Myndigheters språk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om myndigheters språk.

Motionerna

I motion 2025/26:3075 av Markus Wiechel (SD) föreslås att myndigheter framgent ska använda sig av en ukrainsk stavning på Ukrainas huvudstad.

Jessica Stegrud (SD) föreslår i motion 2025/26:3717 yrkande 5 att man i all offentlig verksamhet ska presentera lättlästa budgetar.

I motion 2025/26:2055 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C) föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att man bör förtydliga och stärka regelverket om lättläst text (yrkande 1) och ett tillkännagivande till regeringen om att tillgänglighet är ett viktigt politiskt mål och att rätten att delta i det demokratiska samtalet ska omfatta alla (yrkande 2).

Gällande rätt m.m.

Enligt 11 § språklagen (2009:600) ska språket i offentlig verksamhet vara värdat, enkelt och begripligt. I förarbetena anfördes att det är en självklar utgångspunkt för den offentliga verksamheten att språket som används ska kunna förstås av dem som berörs av åtgärder som vidtas eller beslut som fattas av domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra företrädare för offentlig verksamhet (prop. 2008/09:153 s 48). Bestämmelsen tar sikte på kommunikation mellan en myndighet eller en annan företrädare för offentlig

verksamhet och den enskilda medborgaren inom ramarna för den offentliga verksamheten. Klarspråk är särskilt angeläget i domar, beslut och andra handlingar som härrör från domstolar och förvaltningsmyndigheter och som rör enskilda individer. Klarspråkskravet omfattar inte bara det skrivna språket utan också det talade. Vad som då närmast avses är språket vid förhandlingar eller annan muntlig handläggning i domstolar och förvaltningsmyndigheter.

Enligt 1 § förordningen (2010:769) med instruktion för Myndigheten för tillgängliga medier ska myndigheten arbeta för att alla ska ha tillgång till litteratur, nyheter och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning.

I Myndigheternas skrivregler, som ges ut av Språkrådet, anförs att för nationsnamn, invånarbeteckningar, nationalitetsadjektiv och landskoder bör man följa rekommendationerna i Utrikes namnbok eller Publikationshandboken, som är EU-institutionernas gemensamma skrivregler. I den sistnämnda finns även namn på territorier, regioner och huvudstäder. Vidare anförs att Nationalencyklopedin eller en modern atlas kan ge god vägledning till hur geografiska namn skrivs. Om det finns en etablerad svensk form av namn på städer, delstater eller liknande, bör den svenska formen användas: Borgå, Helsingfors, Kalifornien, Köpenhamn osv. I övrigt skrivs ortnamn enligt källspråket.

I Publikationshandboken benämns Ukrainas huvudstad Kiev på svenska.

I Nationalencyklopedin anförs att det i Ukraina finns ett officiellt språk, nämligen ukrainska. Ryska har dock en stark ställning, särskilt i östra delen av landet. Före Sovjetunionens upplösning 1991 var den dominerande principen att använda de ryska formerna på både personnamn och geografiska namn. Ukrainas huvudstad heter Київ (transkriberas Kyjiv) på ukrainska och Киев (Kijev) på ryska. Vidare anförs att stadens namn av tradition skrivs Kiev på svenska, vilket också är den engelska transkriptionen av det ryska namnet. Det anförs också att namnformen Kiev är att betrakta som en svensk exonym jämförbar med Köpenhamn för danska København och Lissabon för portugisiska Lisboa. Det utesluter enligt Nationalencyklopedin inte att Kyjiv med tiden kommer att bli den rekommenderade och dominerande namnformen på svenska.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om lättläst information på myndigheters webbplatser (se bl.a. bet. 2009/10:KU29, bet. 2010/11:KU23 och bet. 2015/16:KU17). Våren 2016 ansåg utskottet att det saknades skäl att tillstyrka yrkandena med hänvisning till de krav som redan ställs på offentlig verksamhet och statliga myndigheter i språklagen (bet. 2015/16:KU17). Våren 2021 ansåg utskottet liksom tidigare att det saknades skäl att tillstyrka motionsyrkanden om lättläst svenska mot bakgrund av de krav som redan i dag ställs på offentlig verksamhet och av det arbete som Myndigheten för tillgängliga medier utför (bet. 2020/21:KU22). Våren 2022 vidhöll utskottet

sin tidigare uppfattning och avstyrkte en motion om lättläst svenska (bet. 2021/22:KU27). Våren 2023 fann utskottet mot bakgrund av de krav som redan i dag ställs på språket i offentlig verksamhet och det arbete som Myndigheten för tillgängliga medier utför inte skäl att tillstyrka motionsyrkanden om lättläst svenska (bet. 2022/23:KU24). Även våren 2024 avstyrkes motsvarande yrkanden efter förenklad beredning (bet. 2023/24:KU8).

Våren 2024 avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om stavningen av Ukrainas huvudstad och ansåg inte att riksdagen borde ta något initiativ i frågan om hur namn på städer ska stavas (bet. 2023/24:KU8).

Senast våren 2025 behandlade utskottet liknande motionsyrkanden (bet. 2024/25:KU23). Utskottet anförde följande.

Mot bakgrund av de krav som ställs på offentlig verksamhet och statliga myndigheter i språklagen och det arbete som Myndigheten för tillgängliga medier utför finner utskottet inte skäl att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandena om myndigheters språk. Utskottet avstyrker yrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sina tidigare ställningstaganden om myndigheters språk och om stavningen av Ukrainas huvudstad. Motionsyrkandena avstyrks.

Regeringskansliets organisation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Regeringskansliets organisation.

Motionerna

Jan Ericson (M) föreslår i motion 2025/26:1731 att man överväger att inrätta en särskild effektiviseringsfunktion i Regeringskansliet.

I motion 2025/26:2165 av Sten Bergheden (M) föreslås att ansvaret för Tullverket flyttas från Finansdepartementet till Justitiedepartementet.

I motion 2025/26:1602 av Cecilia Rönn (L) föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att det behövs en särskild ministerpost med ansvar för avreglering.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motioner om Regeringskansliets organisation och frågor som hänger samman med denna. Hösten 2021 framhöll utskottet liksom tidigare att riksdagen inte har till uppgift att fatta

beslut i frågor som rör Regeringskansliets organisation eller departementens ansvarsområden (bet. 2021/22:KU1). Våren 2023 vidhöll utskottet sitt tidigare ställningstagande och avstyrkte ett motsvarande motionsyrkande. (bet. 2022/23:KU24). Efter förenklad beredning avstyrktes ett motsvarande motionsyrkande våren 2024 (bet. 2023/24:KU8).

Senast våren 2025 behandlade utskottet ett motionsyrkande om Regeringskansliets organisation (bet. 2024/25:KU23). Utskottet vidhöll sitt tidigare ställningstagande och avstyrkte motionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det bör vara en sak för regeringen att bestämma hur Regeringskansliet ska organiseras. Mot den bakgrunden finner inte utskottet skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av det som föreslås i motionsyrkandena, som avstyrks.

Reservationer

1. Korruption, punkt 1 (C)

av Muharrem Demirok (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3581 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 33,
bifaller delvis motion
2025/26:247 av Johnny Svedin (SD) och
avslår motionerna
2025/26:100 av Josef Fransson (SD) och
2025/26:2663 av Patrik Karlson (L).

Ställningstagande

Korruption och andra former av otillåten påverkan används allt oftare av kriminella nätverk för att bedriva brottslig verksamhet. Det förekommer även misstänkt korruption inom flera myndigheter, banker och företag.

Det finns ett behov av särskilt stöd och vägledning för kommuner och regioner i arbetet mot korruption och infiltration. Jag anser därför att regeringen bör verka för att kommunerna och regionerna erbjuds detta.

2. Lokal statlig service, punkt 3 (S, V, C, MP)

av Jennie Nilsson (S), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Jessica Wetterling (V), Muharrem Demirok (C), Jan Riise (MP), Peter Hedberg (S) och Lena Malm (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2025/26:2817 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 3 och
2025/26:3721 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 17 och

bifaller delvis motionerna

2025/26:684 av Sanne Lennström och Kristoffer Lindberg (båda S),

2025/26:1267 av Louise Thunström m.fl. (S) och

2025/26:1946 av Mikael Dahlqvist (S).

Ställningstagande

I dag finns strax över 100 servicekontor som drivs av Statens servicecentrum där enskilda kan få vägledning av enklare karaktär från Försäkringskassan, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Skatteverket och Arbetsförmedlingen. Servicekontoren är mycket uppskattade med över 2,8 miljoner besök under 2024 och en kundnöjdhet på 95 procent.

Som ett led i att skapa utrymme för ytterligare effektiviseringar samt möjliggöra att myndighetens verksamhet kan genomföras till en lägre kostnad har regeringen gjort neddragningar på Statens servicecenters förvaltningsanslag. Regeringens neddragning av budgeten innebär att minst 35 servicekontor kommer att stängas. Det slår hårt mot medborgarservicen runt om i Sverige.

Utbyggnaden av den statliga närvaron och servicen behöver fortsätta i hela landet. Genom fler servicekontor, beslut om omlokalisering och nyinrättade myndigheter samt Försvarsmaktens, Polismyndighetens och Kriminalvårdens pågående expansion finns förutsättningar för tusentals nya statliga jobb runt om i landet.

Vi anser därför att servicekontoren ska fortsätta att utvecklas och att de som stängt ska återöppnas, samt att fler verksamheter ska kunna knytas till dem. Det är avgörande att inte enbart ett effektivitetsperspektiv får styra utbyggnaden av nya servicekontor, utan en politisk bedömning som tar hänsyn till fler aspekter måste ligga till grund för besluten. Vi anser att det regionala perspektivet ska finnas med i varje beslut om var statlig verksamhet ska placeras och att etableringen av nya servicekontor ska fortsätta.

3. Länsstyrelserna, punkt 5 (S)

av Jennie Nilsson (S), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Peter Hedberg (S) och Lena Malm (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3721 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 12 och avslår motionerna

2025/26:147 av Eric Palmqvist (SD),
2025/26:1967 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2025/26:2150 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2025/26:2195 av Sten Bergheden (M) och
2025/26:2360 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

Sveriges 21 länsstyrelser är centrala för en effektiv statsförvaltning. De har många uppdrag inom ett stort antal politikområden och ska verka för att nationella mål får genomslag i länen, samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Dessutom ska länsstyrelserna med ett helhetsperspektiv arbeta för att främja länets utveckling och samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet – inte minst när det gäller vår beredskap kopplat till kris, civilt försvar och totalförsvar. För att länsstyrelserna ska kunna fungera som en samlande kraft i länen måste deras uppdrag att samordna statens myndigheter kompletteras med ett uppdrag till berörda myndigheter att samverka. Detta bör regeringen verka för.

4. Digitalisering, punkt 7 (S)

av Jennie Nilsson (S), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Peter Hedberg (S) och Lena Malm (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 5,

bifaller delvis motion

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 9 och

avslår motion

2025/26:2060 av Anders Ådahl (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Digitaliseringsrättsutredningens förslag om att statliga myndigheter, kommuner och regioner ska vara skyldiga att skicka myndighetspost till enskilda med digital brevlåda bör genomföras. En ökad användning av digital post kan ge stora besparingar samtidigt som servicen till medborgarna förbättras. Myndigheten för digital förvaltning har konstaterat att det finns en besparingspotential på upp till 140 miljarder kronor om den offentliga sektorn ökar sin andel digitaliserad verksamhet. Regeringen bör därför verka för detta.

5. Digitalisering, punkt 7 (C)

av Muharrem Demirok (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 9,
bifaller delvis motion

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S) yrkande 5 och
avslår motion

2025/26:2060 av Anders Ådahl (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Människor förtjänar och förväntar sig att få offentlig service bättre anpassad till sina behov och sin livssituation, vilket kräver en mer effektiv och digitaliserad offentlig sektor. Men idag släpar digitaliseringen inom offentlig sektor efter. Utgångspunkten för alla offentliga tjänster ska enligt min mening vara att de ska kunna hanteras digitalt. Det öppnar även för nya lösningar som ökar medborgarnas insyn och möjlighet att interagera med offentliga myndigheter. Regeringen bör verka för detta.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:18 av Josef Fransson (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ideella eller ekonomiska föreningar inte bör få inneha myndighetsuppdrag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentligfinansierade verksamheter inte ska tillåtas köpa tjänster, certifieringar och liknande av ideella föreningar som helt eller delvis producerar ideologi och propaganda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:90 av Josef Fransson (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa regelverk för att förhindra att myndigheter används för partipolitisk opinionsbildning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:100 av Josef Fransson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en antikorrupsionsmyndighet under riksdagen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:147 av Eric Palmqvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att landets riksdagsledamöter ska beredas möjlighet att boka "ledamotsrum" hos den egna valkretsens länsstyrelse och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:247 av Johnny Svedin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka mot korruption, vänskapskorruption och nepotism inom kommunala och regionala verksamheter och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:365 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör initiera en utredning kring hur tjänstemän kan ges ett tydligare skydd mot kränkningar, trakasserier och mobbning från förtroendevalda och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:684 av Sanne Lennström och Kristoffer Lindberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka statens närvaro i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1267 av Louise Thunström m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad statlig närvaro i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1278 av Josefin Malmqvist (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda möjligheten att begränsa rätten till skattefinansierad tolk och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1427 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att förtydliga styrningen av statliga myndigheter, verk och bolag i syfte att motverka att partipolitisk kommunikation och försök till politisk påverkan förmedlas av dessa institutioner och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1432 av Markus Selin (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för ett införande av en konsekvensanalys för funktionshindersperspektiv och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1530 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett förstärkt tjänstemannaansvar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten för myndigheter att redovisa alla fall där Sverige går längre än EU:s miniminivå, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för regeringen att säkerställa utökad insyn och rapportering kring myndigheters tolkningar vid implementering av EU-regler och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en särskild prövningsmekanism för fall av misstänkt överimplementering och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1564 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på utökat straffrättsligt ansvar för tjänstefel enligt vad som följer av Tidöavtalet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1602 av Cecilia Rönn (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs en särskild ministerpost med ansvar för avreglering och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1631 av Jessica Rodén och Louise Thunström (båda S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att vidta åtgärder för att stärka kompetensen hos handläggare och beslutsfattare inom offentlig verksamhet när det gäller dövfrågor och svenskt teckenspråk och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1700 av Staffan Eklöf (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i förvaltningslagen förtydliga behovet av dialog med den som myndighetens åtgärd riktar sig mot för uppfyllande av proportionalitetsprincipen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1731 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att inrätta en särskild effektiviseringsfunktion i Regeringskansliet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1744 av Jan Ericson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om myndigheters opinionsbildning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1763 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga krav till skydd för medborgare avseende avslagsbeslut från myndighet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1839 av Isak From och Anna-Caren Säterberg (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av JK:s resurser och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1874 av Tomas Kronståhl m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om anmälningsplikt för medlemskap i ordenssällskap och s.k. hemliga sällskap och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1946 av Mikael Dahlgvist (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den demokratiska infrastrukturen i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1967 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att helt ta bort åldersgränsen när nytt eller förlängt beslut om uppdrag som landshövding fattas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2029 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka teckenstorleken på handlingar från myndigheter och verk och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2055 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga och stärka regelverket kring lättläst text och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgänglighet är ett viktigt politiskt mål och att rätten att delta i det demokratiska samtalet ska omfatta alla och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2060 av Anders Ådahl (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur laglighetsprövning kan användas för automatiserade beslutssystem i offentlig sektor och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2124 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge myndigheterna ett tydligt uppdrag att identifiera kostsamma och långa handläggningstider samt ta fram mål och strategier för att förkorta dessa och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2150 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att låta kommuner och aktörer som har kontakt med länsstyrelserna göra en utvärdering av kunskap, bemötande och handläggning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2165 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten att flytta ansvaret för Tullverket från Finansdepartementet till Justitiedepartementet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2195 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att göra en översyn av länsstyrelsernas verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2346 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utreda en tydlig borte gräns för skattefinansierad tolk och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2360 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att göra en översyn av länsstyrelsernas verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2502 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att säkerställa att myndigheterna använder sig av de tolkningsdokument som tillhandahålls av EU-kommissionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2663 av Patrik Karlson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda inrättandet av en oberoende myndighet med uppdrag att förebygga och bekämpa korruption inom kommuner och regioner och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2817 av Birger Lahti m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur ytterligare

servicepunkter i anslutning till servicekontor ska kunna upprättas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2832 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga tjänster ska kunna hanteras digitalt och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2970 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda förutsättningarna för att införa en systematisk uppföljning av hur medborgare och företag upplever myndigheters bemötande och hantering av ärenden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2971 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda förutsättningarna för att alla svenska myndigheter ska få i uppdrag att systematiskt granska sina rutiner för att bli mer effektiva och användarvänliga gentemot medborgare och företag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3037 av Malin Höglund och Crister Carlsson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att avskaffa avgiftsfritt tolkstöd efter etableringstidens slut och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3075 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter framgent bör använda sig av en ukrainsk stavning på Ukrainas huvudstad och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3128 av Magnus Berntsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett årligt pris för att uppmärksamma särskilt allvarliga exempel på byråkratisk orättvisa och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3354 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över myndigheternas regleringsbrev med syftet att myndigheterna ska ägna sig åt myndighetsutövning, inte politisk opinionsbildning, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3581 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av särskilt stöd och vägledning för kommuner och regioner i arbetet mot korruption och infiltration och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3652 av Aylin Nouri m.fl. (S):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra digitaliseringsutredningens förslag om att statliga myndigheter, kommuner och regioner ska vara skyldiga att skicka myndighetspost till enskilda som har en digital brevlåda och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3717 av Jessica Stegrud (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att presentera lättlästa budgetar i all offentlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3721 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att länsstyrelsernas uppdrag att samordna måste kompletteras med motsvarande uppdrag för berörda myndigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fortsatt etablering av statliga servicekontor och tillkännager detta för regeringen.